Accredited by NAAC A+

राष्ट्रहिताय संस्कृतम्
Sanskrit for Nation's Welfare

# कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, रामटेकम्
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

# वैदर्भी
त्रैमासिकी
चित्रमयी वृत्तपत्रिका

Trimonthly University Newsletter ● Volume XXXI ● July- Sept. 2025

## लोकार्पणसमारोहः
Dt. 01.08.2025

**Dignitaries present in the inauguration of Waranga International Academic Building , Gurukulam & Hostel**

Dignitaries are present Hon'ble Chief Minister Shri Devendra Fadanvis, Respected Shri Mohanji Bhagwat, Sarsanghchalak, RSS, Hon'ble Shri Chandrakantdada Patil, Minister, Higher & Technical Education, Govt of Maharashtra , Hon'ble founder VC Dr Pankaj Chande, former VC Dr Uma Vaidya, Hon'ble VC Late Prof Hareram Tripathi , Waranga Director Prof Krishnakumar Pandey, Deputy Engineer Shri Santosh Wadikar.

॥ नमो शान्ताय तेजसे ॥

**प्रो. हरेराम त्रिपाठी**
मा. कुलगुरु

**श्रीमती बदामीदेवी त्रिपाठी**

**श्री वैभव मिश्रा**

# सादर श्रद्धांजली

Hon'ble founder VC Dr. Pankaj Chande, Former VC Prof. Shrinivasa Varakhedi, Hon'ble Dr. Mohan Khedikar & other paid tribute, memorial the personality & contribution of Hon'ble VC Late Prof. Hareram Tripathi in Shraddhanjali Sabha organised by KKSU. (28.08.2025)

नैनं छिन्दन्ति शलानि - नैनं दहतिपावडः ।
न चैनं छांदपायाायो न शोपयति मादतः।। भ.मी.२

## Hon'ble VC Late Prof. Hareram Tripathi

It was extremely saddening day for KKSU that The Honorable Vice-Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, **Prof. Hareram Tripathi**, met with a tragic demise in a road accident on **23 August 2025**, while travelling to his native village Kushinagar, Uttar Pradesh. In this unfortunate accident, his wife **Smt. Badami Tripathi** and their driver, **Shri Vaibhav Mishra** lost their lives.

Prof. Hareram Tripathi was a **distinguished scholar and philosopher** of Indian philosophy, Navya-Nyāya, Sāṅkhya-Yoga, and Nyāyaśāstra. He assumed charge as the Vice-Chancellor of Kavi Kulguru Kalidas Sanskrit University on **7 June 2023**. During his two-year tenure, he played a pivotal role in the University's development by securing grants amounting to **Rs. 70 crore**, in addition to funding for research projects, workshops, seminars, and academic conferences. During his tenure, few days before this tragic mishap, the **Dr. Hedgewar Academic Building** at the Waranga International Campus was inaugurated on **1 August 2025** by the Honorable Chief Minister **Shri Devendra Fadnavis** and the Honorable Sarsanghchalak of the Rashtriya Swayamsevak Sangh, **Dr. Mohanji Bhagwat**. Furthermore, the **Research Scholars' Hostel** and **Dr. Totade Auditorium** were also completed under his leadership. Notably, just yesterday, he had personally convened a meeting and handed over promotion letters to **six professors**.

Prof. Tripathi possessed vast experience in academic administration and higher education in the field of Sanskrit. He served as a **Professor of Indian Philosophy** at **Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University, New Delhi**, and had earlier adorned the position of **Vice-Chancellor of Sampurnanand Sanskrit University**. Tireless in his work and deeply committed to institutional development, Prof. Tripathi made invaluable contributions to the Sanskrit academic world. In recognition of his outstanding services to Sanskrit studies, he was honored by the Government of India with several prestigious awards, including the **Maharshi Badarayana Rashtrapati Award**, **Shankara Vedanta Award**, **Panini Samman**, and the **Vishisht Seva Award** of the Uttar Pradesh Sanskrit Sansthan, among many others.

His sudden and shocking demise has been widely regarded as a **profound loss to the field of Sanskrit studies**. Eminent scholars and dignitaries from across India have expressed deep sorrow and paid heartfelt tributes to Prof. Tripathi and conveyed condolences on his passing.

The untimely demise of the Honorable Vice-Chancellor and his spouse has come as a **severe shock and irreparable loss** to the entire Kalidas Sanskrit University fraternity. This tragic incident has plunged the University family into deep grief. KKSU family prayed for sadgati for all three souls.

# Welcome to KKSU!

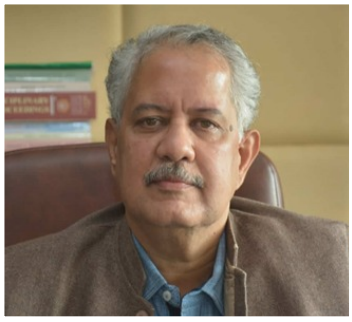

## Dr. Atul Narayan Vaidya

**Vice-Chancellor**

Laxminarayan Innovation Technological University. (LITU), Nagpur.

**Vice-Chancellor (Officiating)** (from 04.09.26 )

Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

**Education** - B.Tech. LIT, Nagpur
M.Tch. IIT, Bombay
Ph.D., RTM Nagpur University

Dr Atul Vaidya has been appointed as Acting Vice-Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University by Hon'ble Chancellor, Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University & Governor of Maharashtra, Shri C. P. Radhakrishnan. Presently He is the Vice-Chancellor of Laxminarayan Innovation Technological University. (LITU), Nagpur.

He was the Director of CSIR-National Environmental Engineering Research Institute (CSIR-NEERI). Earlier, he has served as Chief Scientist and Head of Chemical and Hazardous Waste Management Division, CSIR-NEERI. He has over 34 years of research experience in environmental science and engineering, especially in waste management. Dr. Vaidya has extensively worked on various aspects of waste management, including characterization, treatment, reuse and recycle, impacts on the environment, Greenhouse Gas (GHG) emissions and environmentally sound practices, such as waste minimization, clean technology, circular economy. He also actively worked for the Stockholm Convention, UNFCCC, and the Minamata Convention. He also has experience in biotechnology and technology demonstration. He has implemented effective technological options for environmentally sound management of hazardous wastes at various industries in the country. Dr. Vaidya has facilitated decision-making across the country through his basic and translational interdisciplinary research on various environmental issues. His contributions in national and international environmental policies have been noteworthy. He has published many research papers in national and international journals. Dr Vaidya has 80+ research publications in peer-reviewed journals of international repute and has guided 12 Ph.D. His publications are recognized with google scholar h index of 33 and an h-10 index of 50 with around 4727 citations. (Source: Google Scholar)

He is a fellow of The Institution of Engineers (India), IEI, and is a life member of other professional societies that includes Indian Institute of Chemical Engineers (IIChE), the Indian Association for Environmental Management (IAEM) & National Solid Waste Management Association (NSWA). He has also been deputed to various countries, including Japan, the United Kingdom, Italy, Canada, Switzerland, Austria, France, and Sri Lanka. He played an instrumental role in developing technologies pertaining to mercury remediation and arsenic remediation. He has vast experience in handling more than 200 projects related to environmental issues in various Industrial sectors such as steel, Polymer, Refineries, Pharmaceuticals, Mining, Food etc.

# लोकार्पणसमारोहः Dt. 01.08.2025

Hon'ble VC Prof Tripathi welcomes Hon'ble Shri Mohanji Bhagwat, Sarsanghchalak, RSS & Hon'ble Chief Minister of Maharashtra Shri Devendra Fadanvis

**Respected Shri Mohanji Bhagwat , Sarsanghachalak, Rashtriya Swayamsevak Sangha**

"Kalidas Sanskrit University is a developing institution. Sanskrit should become a language of daily communication and lived practice. Kalidas Sanskrit University should make conscious efforts to ensure that Sanskrit receives not only royal patronage but also popular support," advised the Honorable Sarsanghchalak. He further emphasized that **to understand Sanskrit is to understand the nation**. He reiterated that India must become **self-reliant**, which is our collective goal. Such self-reliance emerges from *sattva*, and *swattva* is cultivated through the emotions shaped by the language we learn. From this *sattva* arise strength, vitality, and prosperity.He appealed to Sanskrit universities to nurture a **new generation endowed with strength, vitality, wisdom, and learning**, capable of contributing meaningfully to the nation.

**Honourable Chief Minister Shri Devendra Fadnavis, Government of Maharashtra**

"With the objective of developing the Abhinavabharati International Academic Campus into a world-class global centre for the study of Sanskrit, the Government of Maharashtra has allotted 50 acres of land to the University. On the occasion of the centenary year of the Rashtriya Swayamsevak Sangh, I am fully confident that this academic complex—established in the name of the revered founding Sarsanghchalak, Dr. Keshav Baliram Hedgewar—will significantly contribute to the promotion and propagation of the Sanskrit language and to the nurturing of a new generation. The Abhinavabharati International Academic Campus must be developed with global-standard infrastructure befitting the needs of the 21st century. The government will provide the necessary financial support for this purpose."

"Sanskrit is a language of knowledge. It houses a vast treasury of diverse disciplines, sciences, arts, and learning. I humbly affirm that I shall extend all necessary cooperation and offer my dedicated service to this University established for the cause of the Sanskrit language."

# Glimpses of Lokarpan Sohla

# Glimpses of Lokarpan Sohla

**Coordinator - Prof. Krishnakumar Pandey,** Director, Waranga Campus

## Foundation Day (18.09.2025)

**Hon'ble VC Dr Atul Vaidya delivering the Presidential address**

"I believe that the **Sanskrit University** should take the responsibility of preparing books on subjects such as **Chemistry, Biology, Technology and Engineering** in a language in a language that is simple, accessible, and understandable to the common people. This would help the University gain **recognition at the international level**. Since Sanskrit is not a **language of daily communication**, a gap has developed between **modern science and Indian science**. Therefore, it is now essential to write books on **science, technology, and the sciences** in a language accessible to the general public. There is a strong need to **carry forward our ancient knowledge heritage with renewed vigor**. On this occasion, the **Honourable Vice-Chancellor** also appealed for the **promotion and propagation of the Sanskrit language** by **integrating Indian knowledge traditions with modern science**."

**Hon'ble VC Dr Prashant Bokare, Gondwana University, Gadchiroli addressing the gathering.**

"In India, one could learn **how to live life** and **how to attain prosperity**. Disciplines such as **Medical Science, Surgery, and Economics** are truly part of **Indian knowledge traditions**. Providing this Indian knowledge **in an Indian way** to the world is what truly means taking our education to the **international level**. Western countries were drawn toward India because they understood the richness of knowledge available here. Our true strength lies in the **ancient knowledge preserved in Sanskrit**, and this knowledge itself is our power. This strength should be utilized by teaching India's knowledge through **Indian methods**, and the **National Education Policy** has provided an opportunity to do so." – Dr Prashant Bokare

Dignitaries releasing a book penned by Prof Kirti Sadar, Professor, Dept of Education, KKSU.

## Foundation Day (18.09.2025)

Dept of Sanskrit Language & Literature received First Prize in Academic Audit for best performance at the hands of Hon'ble VCs Dr Atul Vaidya & Dr Prashant Bokare

Afflilated college to KKSU received Best Performance Award at the hands of dignitaries.

### Various faculties and staff members received Best Performance Awards at the hands of Diginitaries

**Dr. Smita Fadnavis,** Deputy Registrar, Academic Section

**Mrs. Sujata Dravyakar,** Asst. Prof., Dept. of Yogic Sciences

**Prof. Kalapini Agasti,** Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy & Culture

**Dr. Shrivarda Malge,** Asst. Prof., CDOE, KKSU

## Foundation Day (18.09.2025)

**Various faculties and staff members received Best Performance Awards at the hands of Diginitaries**

Shri. Yuvraj Bhagavkar

**Dr. Ambalika Sethia,** Asst. Prof., Dept. of Vedang Jyotish

**Shri. Dharmendra Bhide,** Senior Clerk, Ramtek Campus

**Shri. Javed Tuak,** Junior Clerk, GAD, KKSU

Dignitories with award winning Sanskrit Drama Teams at Sanskrit Balnatya Spardha.

## Visit to Gurukulam (17.07.2025)

### Ramtek Campus of the Sanskrit University Echoes with the Lively Chatter of Young Gurukul Students

The Ramtek campus of the Sanskrit University came alive with the joyful chatter of young students from the Chhindwara Gurukul. Tiny learners from **Bhuvaneshwari Siddhant Pathshala, Chhindwara**, visited the Ramtek campus today on a special educational tour. Filled with childlike curiosity and boundless energy, the young students blossomed with joy as they explored the serene and picturesque university campus. **Ms. Sujata Dravyakar** conducted a yoga practice session specially for them, and the students were shown a valuable collection of manuscripts. **This visit curated under the leadership of Mr. Aniruddha Patel**, Director of Bhuvaneshwari Siddhant Pathshala, along with the teaching staff.

**Prof. Kalapini Agasti**, Dean of the Faculty of Indian Philosophy, Religion, and Culture; **Prof. Harekrishna Agasti**, Campus Director, Dean of the Faculty of Vedic Studies; **Prof. Kavita Holey**, Dean of the Faculty of Sanskrit and Prakrit Studies; **Prof. Parag Joshi**, Head of the Department of Sanskrit Language and Literature; and **Prof. Simran Thakur** Asst. Prof., Department of Vyākaraṇa provided detailed information about the **history, development, academic programes, and Gurukul tradition** of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University.

After visiting the entire campus—including the Gurukul, Yoga Department, Library, and other facilities—the children were visibly delighted. Their smiling faces clearly reflected how much they enjoyed this educational excursion. Conversations with these young learners left even the elders feeling refreshed and rejuvenated.

## Faculty Achievement

Prof. Kavita Holey, Dean, Faculty of Sanskrit & Other Languages has been felicitated with **Shrivani Sanman** by Maharshi Panini Sanskrit and Vaidik University, Ujjain at the hands of Hon'ble VC Prof C G Vijaykumar for her exemplary.

**Prof. Kirti Sadar**, Department of Education being honoured with the **Best Indian Golden Personality Award** and the **Leading Educationist of India Award** by the **Friendship Forum**, in recognition of her unwavering commitment and outstanding contribution to the field of education.

**Prof. Rajashri Puranchandra Meshram**, Professor and former Head, Department of Education being felicitated with the **"Rashtriya Stree Shakti Samman Award"** for her notable contribution to the field of education, presented by **Shri Sunil Shastri** at the **25th Gantavya National Honour Ceremony** held at the **Constitution Club of India, New Delhi**, on **30 August 2025**.

## Faculty Achievement

### CAS Promotions

Heartiest Congratulations to the KKSU's esteemed faculties who have been promoted through CAS. Hon'ble VC Prof Hareram Tripathi has given a promotion letter and extended his wishes to all.
Faculties promoted through CAS are

1. Dr Dinakar Marathe Professor Dept of Vedanga Jyotisha
2 Dr Hrushikesh Dalai Professor Dept of Education
3 Dr Rajshree Meshram Professor Dept of Education
4 Dr DrAmol Mandekar Professor Dept of Education
5 Dr Jaywant Chaudhari Associate Professor , Dept of Vyakarana
6 Dr Rajendra Rajendra C Jain Associate Professor, Dept of Sanskrit Language and Literature

The IKS Division, Ministry of Education, Govt. of India, has announced a Research Centre and selected KKSU as the Research Centre. The centre also sanctioned a Research project to **Prof. Kalapini Agasti,** (PI), Dean, Faculty of Indian Religion, Philosophy and Culture, on Bharatiya Jnana Sampada. **Prof. Harekrishna Agasti** and **Dr. Renuka Bokare** are the Co-PIs of the project. Project grant is 20 lakhs.

**Shri Akshay Mali**, Assistant Professor of **Yoga** at the **Ratnagiri Sub-centre of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University**, being honoured with the **State Ideal Teacher Award–2025** by the **Be The Change Foundation, Shirdi**, at the award ceremony held at **Saidarbar, Shirdi**, on **29 June 2025**, in the presence of **Padmashri Dr. Popatrao Pawar**, Executive Chairman of the State Ideal Village Scheme.

## Faculty Achievement

21st August 2025

SRI AUROBINDO
YOGA AND KNOWLEDGE FOUNDATION

( Registered u/s 12AA, and u/s 80G of Income Tax Act 1956 )
PAN: ABBTSI492C

To,
Prof Prasad Gokhale
Associate Professor,
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek. District Nagpur

We feel profound happiness to select you as an Awardee for under the category The Progress Global Awards "Individual Higher Education in Excellence in Research ". We welcome you to be a part as awardees for the Award Ceremony that is being conducted at the venue detailed below.

We appreciate you being a change element for society through your effort and knowledge.

TheProgress wishes you all the best for your great future.

Venue:
Offline : Sharanam, Puducherry
Online : Google meet, Date will be informed on 5th September
Date: 13th September 2025

Thanking you,
With Gratitude and Divine Grace

Dr. Samarendra Mohan Ghosh
Managing Director, SustainableIndia
Mobile No : 9406081668, 82195256191
www.sustainableIndia.org www.TheProgress.in

The world is preparing for a big change... Will you help?

THE PROGRESS GLOBAL Awards 2025

THE PROGRESS
A JOURNEY TOWARDS PERFECTION

sustainable INDIA

Research Centre : Sri Aurobindo Yoga and Knowledge Foundation, India | Singapore

**Prof. Prasad Gokhale,** Professor, Dept. of Vedāṅga Jyotiṣa, has been conferred the **Progress Global Award** in Higher Education – Excellence in Research category in recognition of his outstanding contributions to academic research.

21st August 2025

SRI AUROBINDO
YOGA AND KNOWLEDGE FOUNDATION

( Registered u/s 12AA, and u/s 80G of Income Tax Act 1956 )
PAN: ABBTSI492C

To,
Dr.Dinakar Marathe
Associate Professor,
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek. District Nagpur

We feel profound happiness to select you as an Awardee for under the category The Progress Global Awards "Outstanding Principal Awards". We welcome you to be a part as awardees for the Award Ceremony that is being conducted at the venue detailed below.

We appreciate you being a change element for society through your effort and knowledge.

TheProgress wishes you all the best for your great future.

Venue:
Offline : Sharanam, Puducherry
Online : Google meet , Date will be informed on 5th September
Date: 13th September 2025

Thanking you,
With Gratitude and Divine Grace

Dr. Samarendra Mohan Ghosh
Managing Director, SustainableIndia
Mobile No : 9406081668, 82195256191
www.sustainableIndia.org www.TheProgress.in

The world is preparing for a big change... Will you help?

THE PROGRESS GLOBAL Awards 2025

THE PROGRESS
A JOURNEY TOWARDS PERFECTION

sustainable INDIA

Research Centre : Sri Aurobindo Yoga and Knowledge Foundation, India | Singapore

**Prof. Dinakar Marathe,** Head of the Department of Vedāṅga Jyotiṣa and Director of KKSU Ratnagiri Subcentre, has been honoured with the **Outstanding Principal Award** for his exemplary leadership and dedication.

At the **Foundation Day** organized by the **Mahamana Malviya Foundation, Varanasi**, **Dr. Sachin Dwivedi**, faculty member of **Shastravidya Gurukulam** and a young scholar of **Philosophy**, was awarded the **"Advaita Vedantavrati Award,"** while **Dr. Nishant Mishra** was honoured with the **"Vedavrati Award"** for their contributions to **Vedic studies**.

## Rakhi Exhibition (04.08.25)

A special exhibition of decorative Rakhis on the occasion of Rakshabandhan by Ekvira special children home, Kachurvahi, Ramtek organized by KKSU's Centre for Outreach Programs.

## Kaun Banega Cororpati (12-13.08.25)

As a part of Sanskrit Utsav Celebration, Bharatiya Darshan Dept organized innovative competition **कः भवति बृहस्पतिः**? on the basis of Kaun Banega Crorepati. Convenor – Prof Kalapini Agasti, Dean, Darshan Faculty. Coordinator – Dr Sachin Dwivedi, SSL, KKSU. The competition hits the Sanskrit Mahotsava in KKSU

## Sanskrit Din Program (11.08.25)

**KKSU's Shastravidya Gurukulam and Shri Golwalkar Guruji Academic Campus jointly organized Sanskrit Din program.**
Presided by - Hon'ble VC Prof Hareram Tripathi
Guest of Honour – Dr Leena Rastogi, Editor, Samskrit Bhavitavyam
KKSU honoured **Dr Leena Rastogi** with **Vagdevi Sanman.**
**Convenor – Prof. Harekrishna Agasti,** Dean, Faculty of Vedavidya

# Independence Day

**(15.08.25)**

KKSU celebrated Independence Day in three of its Campuses, Nagpur, Ramtek and Ratnagiri. Hon'ble VC Prof Hareram Tripathi hoisted the flag in Ramtek and Nagpur. Dr Dinakar Marathe, Director, hoisted the flag in Ratnagiri Ratnagiri Campus

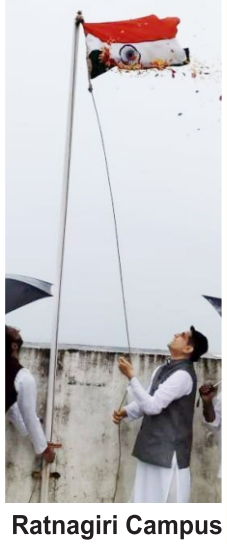

Ratnagiri Campus

## Sanskrit Balnatya Competition (17.09.25)

Prof. Krishnakumar Pandey inaugurating lighting the lamp at Sanskrit Balnatya Mahotsav.

## Induction Program

## Shastrarth Parishad

Shastrartha Sabha - Prof. Harekrishna Agasti, Dean, Faculty of Vedavidya delivering the speech & students of Gurululam listened aptly.

## Sister Nivedita English Club (20.09.25)

Dr Shweta Sharma, coordinator of English Club delivering introductory remarks. Dr Sharma and Dr Jain felicitating the student.

## GuruPornima Saraswati yag

Faculty of Shastravidya Gurukulam performing the Saraswati Yajna on the occassion of Guru Pornima.

## Samvit Parishad (22-23.09.2025)

**Samvit Parishad** is the new activity by Bharatiya Darshan Dept aims to inculcate the research aptitude, prepare them as good researcher by assigning practice to write on various research topics. The Savit Club held its inaugural activity, a presentation on "Bhartiya Sanskriti" (Indian Culture). The event saw enthusiastic participation from 11 students, who presented their research papers on various topics related to Indian culture. The event was organized under the guidance and presence of Prof. Kalapini Agasti, Head , Dept. Of Bharatiy Darshan , Dr. Sachin Dwivedi, Head Department of Yogic science and Other faculty members who supported the event were Sachin Daware, Dev Sir, Neeta Sharma, and Sujata Dravyakar.

## 21 Days Vocational Training Program (22.09.25)

**English is a powerful medium to showcase Sanskrit's treasures globally - Prof Sawan Dharmpuriwar.** The School of Shastric Learning, KKSU, with the financial assistance of the Central Sanskrit University, New Delhi, organized a 21-Day Vocational Training Program on “Communicative English for Sanskrit Students”
Cooordinator – Dr Shweta Sharma, Assistant Professor, Dept of Modern Languages

## Swachhta Abhiyan (25.09.2025)

On the occasion of Pandit Deendayal Upadhyaya's birth anniversary, "One Day, One Hour, One Collective for the Nation" Cleanliness Campaign and Pledge-Taking Ceremony organized by NSS.

NSS volunteers excuted Swachhata Abhiyan in Ramtek campus under the guidance of Dr Jaywant Chaudhari, Coordinator, NSS.

## Devi Yag (27.09.25)

On the occasion of **Sharadiya Navratri,** the **Shastra Vidya Gurukul** and the **Department of Veda and Vaidic Sciences** organized a **Devi Yaga** at the **Jatavedsi Yajnashala**. In the Yaga, **Dr. Shweta Sharma** and **Dr. Pooja Bangar** performed the **sankalpa and puja** as the **yajamans**. The **Purnahuti** of the Yaga was offered by **Prof. Harekrishna Agasti** , Campus Director of Ramtek and Director of Shastra Vidya Gurukul.

## Moving Library by National Book Trust (30.09.25)

The **National Book Trust's Mobile Library** visited the **KKSU's Ramtek campus**. The **inauguration of the mobile library** was carried out by **Prof. Harekrishna Agasti**, Campus Director of Ramtek.

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्

जनसंपर्क-कक्षः

संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः।

## कालिदास-शलाका

संरक्षकः

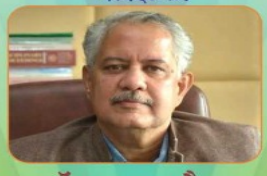

डॉ. अतुलः वैद्यः

मा. कुलगुरुः (प्र.) ककासंवि, रामटेकम्

प्रोत्साहकः

डॉ. देवानंदः शुक्लः

मा. कुलसचिवः ककासंवि, रामटेकम्

संकल्पना तथा निर्मितिः

डॉ. रेणुका बोकारे

जनसंपर्कअधिकारी, ककासंवि, रामटेकम्

कीर्तनकार

संस्कृत नाट्यलेखिका तथा दिग्दर्शिका

आयुर्वेद तज्ज्ञ

संस्कृत संसाधिका

शास्त्रीय गायिका

विजयादशमी

शुभकामना!

आंतरराष्ट्रीय योगपटु

पत्रकार

ज्योतिष तथा वास्तु तज्ज्ञ

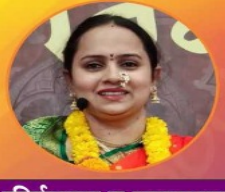

कीर्तनकार व प्रवचनकार

युवा शास्त्रविदुषी

प्राचार्या

Public Relations Cell executed कालिदास-शलाका series especially exploring the achievements of KKSU's alumni on the occasion of Navratrotsava from 23.09.2025 to 2.10.2025.

Conceptualized & Penned by **Dr. Renuka Bokare**

## छिन्दवाड़ा-सिद्धान्त-पाठशालायाः बालाः संस्कृतविश्वविद्यालयस्य रामटेक-परिसरस्य भ्रमणम् अकुर्वन्

हिमसंस्कृतवार्ता: - रामटेकम्। छिन्दवाड़ा भुवनेश्वरीसिद्धान्तपाठशालायाः लघुबालाः रामटेकपरिसरं दर्शनार्थम् आगतवन्तः। अस्मिन् गुरुकुले पुराणशास्त्राणि पारम्परिकरीत्या उपदिश्यन्ते।गुरुकुलस्य दैनन्दिन-कार्यक्रमात् किञ्चित् भिन्नम्... नूतनं गुरुकुलं द्रष्टुं उत्सुकता... यात्रा-क्लान्ति-विहीनता... जिज्ञासा-अदम्य-ऊर्जया परिपूर्णाः एते बालाः विश्वविद्यालयस्य सुन्दर-वातावरणे आनन्देन प्रफुल्लिताः आसन्। भारतीयधर्म-दर्शन-संस्कृति-संकायस्य अधिष्ठाता प्रो.कलापिनी अगस्ती, वेदविद्यासंकायस्य अधिष्ठाता, प्रो.हरेकृष्ण-अगस्ती, संस्कृते एवं संस्कृताध्ययन-संकायस्य अधिष्ठाता, प्रो.कविता होले, संस्कृतभाषा-साहित्यविभागस्य प्रमुखः प्रो परागजोशी, व्याकरणविभागस्य प्रो. सिमरण ठाकुर च कविकुलगुरुकालिदास-संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य इतिहासस्य, विकासस्य, पाठ्यक्रमस्य, गुरुकुलस्य च विषये विस्तृताः सूचनाः अवदन्।विश्वविद्यालयस्य मनोरमं वातावरणं दृष्ट्वा एते बालगोपालाः अपि स्वतन्त्रतया क्रीडायाः इच्छां पूर्णं कृतवन्तः । एतदतिरिक्तं सुजाता द्रव्यकार अपि एतेषां बालगोपालानां कृते योगकक्षां कृतवती । सा तान् पाण्डुलिपिनां संग्रहमपि दर्शितवती ।गुरुकुलं, योगविभागं, पुस्तकालयं, सम्पूर्णं परिसरं च दृष्ट्वा बालकाः आनन्दिताः अभवन्, एतत् शैक्षिकं भ्रमणं च बहु रोचनं स्म। एतैः बालगोपालैः सह संवादं कृत्वा वृद्धाः अपि स्फूर्तिं प्राप्नुवन्ति स्म ।भुवनेश्वरीसिद्धान्तपाठशालायाः निदेशकः अनिरुद्धपटेलः अन्यैः शिक्षकैः च परिसरद्वारा एवं विश्वविद्यालयेन संचालितानां कार्यालां दर्शनं कृत्वा सन्तुष्टिः प्रकटिता। न केवलं अस्माकं बालकानां महत् विश्वविद्यालयं ज्ञातुं इच्छा पूर्णा अभवत्, अपितु अत्रत्याः शिक्षणपद्धतिभिः, शिक्षकैः च परिचयस्य अवसरः अपि प्राप्तः। एषा अस्माकं कृते महती उपलब्धिः अस्ति। राष्ट्रियप्रसिद्धस्य कालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयस्य शैक्षणिकं, शोधकार्यं, विनम्रसदस्यं, स्नेहपूर्णं आतिथ्यं च वयं अभिभूताः स्मः। एतत् मतं अनिरुद्धपटेलमहोदयेन दत्तम् ।गुरुकुलस्य अनुशासितस्य दिनचर्यायाः, स्वतन्त्रतया भ्रमणस्य स्वतन्त्रतायाः च भिन्नः अनुभवः अपि बालकैः प्राप्तः।

## विद्वतापूर्णलेखनेन उपनिवेशवादीविचाराणां चक्रव्यूहभेदनम् अनिवार्यम्- कृष्णमाहेश्वरी

### कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः सभ्यता-अध्ययनसंस्थानम्, वडोदरा इत्यनयोः मध्ये सहमतिज्ञापनम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - नागपुरम्। कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य भारतीयदर्शनविभागस्य आई. के. एस. केन्द्रस्य सभ्यता अध्ययन-संस्थानम् वडोदरा इत्यनयोः संयुक्तकरेण आयोजिता शास्त्रभारतीव्याख्यानमाला १८ जुलाई २०२५ दिनाङ्के रामटेकपरिसरे समगच्छत। व्याख्यानमालायाः अध्यक्षता कुलपतिना प्रो. हरेरामत्रिपाठी इत्यनेन कृता। मुख्यवक्तृत्वेन भारतीयज्ञानपरम्परा, प्राच्यविद्यायाः कृत्रिमबुद्धिः च काम्प्यूटरविज्ञाने पेलस्य विशेषज्ञः कृष्णमाहेश्वरी आसीत्। व्याख्यानकार्यक्रमे संस्कृत-असंस्कृतभाषा- संकायस्य अधिष्ठाता- विभागिरोजन-विकास- मण्डलस्य निदेशकः प्रो. प्रसादगोखले च अन्ये सम्मानिताः आसन्। कार्यक्रमस्य आरम्भः श्रद्धादेव पूजायी धीपसिखा: आसन्। कार्यक्रमस्य आरम्भः कृष्णमनवेन अभवत्। प्रो. प्रसाद गोखले परिचयभिभवदनं चाकरोत्। अनेकाकरेशे हिन्दूपीठिया इत्यस्य अनिवाहन-भण्डासय कृते कार्यं कुर्वन् संस्था- अध्ययन-संस्थानस्य निदेशक कृष्णमाहेश्वरी भारतीयज्ञानपरम्परायां, समानतायाँ, संस्कृतिषु, प्राच्य-अध्ययने, संस्कृते च गहनरुचिं धारयति, अस्मिन् क्षेत्रे मौलिक- शोध- योगदानं च कृतवान् अस्ति। असौ "हिंदोलीगाइजिंग माइंडस: इंडियन नॉलेज एंड लिबिरालाइजेशन थीयर" इति विषये व्याख्यानं प्रस्तवान्। स्वस्य अन्वृद्धिकृणभाषणे स अवदत् यत्, "अद्यतनेषु पश्चात् अन्ये च हिन्दूविरोधिबिद्धिजीः स्वसुविधानुसारं विविधलेखानां पुस्तकानां च माध्यमेन भारतीयज्ञानपरम्परायः ज्ञानपरम्परायाः इतिहासस्य च विषये विषमयुक्तः कल्पयित्वा प्रस्तावितुं आरब्धाः। एतस्याः अपि व्यवस्थितरूपेण प्रसारः अभवत्। परिणामः अभवत् यत् अस्माकं हिन्दूधर्मस्य, सनातनसंस्कृतेः, भारतीय-इतिहासस्य च सम्बे वयम् अज्ञानवृत्तं न धारयामः। अतः अनेकाः सन्दर्भाः गच्छन्ति।" हिन्दू-द्वेषिणः जनानां निर्मितस्य अस्मिन् मिथ्याजाले निबद्धाः अस्माभ्यं कारणात् अस्माकं संस्कृतिं प्रति समाने गौरवं, व्यावहारिकदृष्टिं च अस्माकं कृते अवाजनीयानि अभवन् इति च उक्तवान्। अस्माकं कृते अनिवार्यं यत् वयं भारतीयं सनातनं संस्कृतं च अङ्गीकृत्य तस्याः आधारेण भविष्यस्य सन्तत्यः भारतस्य वास्तविकम् इतिहासं ज्ञातुं न शक्नुवन्ति विशेषतः आधुनिककाले कृत्रिमबुद्धिः अधिकस्वज्ञातृपूर्वकं व्यापकस्तरस्य च एतत् कार्यं कर्तुं शक्नोति यत: कृत्रिमबुद्धिः उपरोक्तेन गुरुत्व इतिहासं निर्वाहं सम्भवे विश्लेषणमुख्य उद्देश्यम् अस्ति यत् वयं भारतीयः अस्माकं उपरि उपनिवेशवादीनां मानसिकतां स्वीकुर्वन् बुद्धिः वे अस्मान् दासतायाः मानसिकतां आरोपयन्ति तेषां प्रति सदैव सावधानः भवेम्, तेभ्यः स्वस्य बलायाय सदैव उपयुक्तम् उत्तरं दातव्यं यतो हि वयं संस्था एतावृशे प्रकारे संशोधने, प्रकाशने, विद्याकार्यं च भवतः विश्वविद्यालयेन सह सहकार्यं कर्तुम् इच्छति, अस्माकं उद्देश्ये भवति एतौ संस्थाद्वयम् परस्परं सहमना अस्मिन् विषये कार्यं करिष्यतः इति।

### सहमति-ज्ञापनम्

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयस्य संस्थातायवनसंस्थानस्य वडोदराख्यम् मध्ये ज्ञापनपत्रे हस्ताक्षरं कृतम्। अस्य अभिलक्ष्यः आदान-प्रदानं कुलपतिः प्रो. हरेराम त्रिपाठी एवं कृष्णमाहेश्वरी इत्यनयोः मध्ये अभवत्। अस्य ज्ञापनपत्रस्य अन्वर्गते द्वयोः संस्थानयोः अनुसन्धाने, प्रकाशने, विविधेषु पाठ्यक्रमेषु, विद्वान् सर्वदर्शने लेखनकार्ये च क्रियो। कुलपतिः प्रो. हरेराम: त्रिपाठी स्वीये अपने सम्बोधने अकथयत् माहेश्वरीवर्यः विदेशे निवसन् अपि भारतीयधर्म-संस्कृतिसदृशी महत्कार्यं कुर्वन्नस्ति। विश्वविद्यालयः तेन सह ज्ञापनपत्रे हस्ताक्षरं कृत्वा विशिष्टमिव गौरवपदं दत्तं प्रस्तुतं भविष्यति। आधुनिक प्रौद्योगिक्याः साहाय्येन भौगोलेश्वरीद्वारा भारतीयदर्शनस्य पुनरुत्थानस्य कार्यं सराहनीयम् अस्ति। महत्पूर्णं वस्तु अस्ति यत् अस्य ज्ञापनपत्रस्य माध्यमेन छात्रा शोधे प्रकाशने च प्राप्नुयुः तथा च अन्तरायविहीनाः प्राप्नुयुः। भारतं सर्वेषां विवादानां समाधानं भवति, परन्तु विद्वांस: स्वस्य विद्वान् लेखनद्वारा औपनिवेशिकविचारान् प्रचारं कुर्वती मानसिकतां निर्मूलयेयुः। तदा एव अस्माकं भारतस्य भारतीयायै सनातनी सभ्यता च अक्षुण्णा स्थिति:

## राष्ट्रपतिद्वारा तेजपुर केन्द्रीय- विश्वविद्यालयस्य प्रबंधनपरिषदि प्रो. हरेरामत्रिपाठीवर्यस्य नामनिर्देशनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- नागपुरम्। कविकुलगुरु- कालिदाससंस्कृत- विश्वविद्यालयस्य रामटेकस्य कुलपतिः प्रो. हरेराम त्रिपाठी तेजपुर- केन्द्रीय- विश्वविद्यालयस्य प्रबन्धपरिषदि नामनिर्देशनम् कृतवान्। राष्ट्रपतिद्वारा भारतस्य महामहिम राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मू इत्यनेन निपुणः अस्ति। एषा नियुक्तिः भारतसर्वकारस्य शिक्षामन्त्रालयेन कृता, तेजपुरविश्वविद्यालयस्य कुलपतिभिः अस्ति। एषा नियुक्तिः चतस्रः शोधपरियोजनाः समाप्ताः प्रः त: अधिकं पुस्तकानि च प्रकाशितवान्। निरन्तरकार्यं सः विभिन्नसंस्थासु कार्यरत्य अनुभवं च विद्यमानः त्रिपाठी अद्यापि विश्वविद्यालयस्य विकासाय कटिबद्धयकाणम् अनुदानं प्राप्तवान्, शोधपरियोजनानां समीक्षनानां च अ प्राप्तवान्। तस्य कार्यकालं अन्तराष्ट्रीयसंस्थस्य नियंत्रकार्यं वीक्षं प्रवर्तते, तस्य उज्ज्वलं भविष्यं भविष्यति। त्रिपाठी भारतसर्वकारात् सेवा

## प्रो. त्रिपाठींच्या हस्ते ध्वजारोहण

रामटेक : रामटेक आणि वारंगा परिसर येथे कुलगुरूंनी ध्वजारोहण केले. सर्व विश्वविद्यालय सदस्य यात्रसंगी उपस्थित होते. रामटेक परिसर संचालक प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती आणि वारंगा परिसर संचालक प्रो. कृष्णकुमार पांडेय अनुक्रमे रामटेक व वारंगा येथे विशेषत्वाने उपस्थित होते.

आपली एकजूट कायम राखून आपण विकास साधू या. राष्ट्र विकास आणि संस्था विकास हातात हात घालून करू या असे आवाहन मा कुलगुरू प्रो हरेराम त्रिपाठी यांनी केले.

TheHitav

Nagpur City Line | 2025-07-20 | Page-4
ehitavada.com

## कुलगुरु हरेराम त्रिपाठी यांची व्यवस्थापन परिषदेवर नियुक्ती

### राष्ट्रपतींकडून तेजपूर विद्यापीठात नामनिर्देशित

रामटेक, तालुका प्रतिनिधी. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेकचे कुलगुरू तथा भारतीय दर्शन आणि न्यायशास्त्राचे प्रगाढ विद्वान प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांची भारताच्या राष्ट्रपती द्रौपदी मुर्मू यांनी तेजपूर केन्द्रीय विद्यापीठ, आसामच्या व्यवस्थापन परिषदेवर नामनिर्देशित सदस्य म्हणून नियुक्ती केली आहे. भारत सरकारच्या शिक्षण मंत्रालयाद्वारे ही नियुक्ती करण्यात आली असून, तेजपूर विद्यापीठाचे कुलसचिवांनी तसे पत्राद्वारे कळविले आहे. कुलगुरू त्रिपाठी यांनी विद्यापीठाचे माजी कुलगुरू आहेत. त्यांनी आतापर्यंत चार संशोधन प्रकल्प पूर्ण केले असून, त्यांची 40 हून अधिक पुस्तके प्रकाशित झाली आहे.विविध संस्थांमध्ये कार्य करण्याचा अनुभव असलेल्या प्रा. त्रिपाठी यांनी विद्यापीठाच्या विकासासाठी आतापर्यंत 60 कोटी अनुदान तसेच संशोधन प्रकल्प व परिषदासाठी अनुदान प्राप्त करून दिले आहे. त्यांच्या कार्यकाळात वारंगा

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

## KKSU V-C Prof Hareram Tripathi nominated to Mgmt Council of Tezpur Central University

■ Staff Reporter

PROF Hareram Tripathi, Vice-Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University (KKSU), Ramtek, has been nominated as a member of the

Prof Hareram Tripathi

Education, Government of India, was formally communicated through a letter issued by the Registrar of Tezpur University.

Expressing gratitude for the honour, Prof Tripathi said, the nomination is a significant responsibility entrusted to him. The Registrar of KKSU Dr Devanand

this appointment.

Prof Tripathi had previously served as the Vice-Chancellor of Sampurnanand Sanskrit University and has completed four major research projects and authored over 40 books. Prof Tripathi has bagged several awards from the Government of India, including the Maharshi Badrayan Vyas Samman President's Award, Shankar Vedanta Award, Panini Award,

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

### रामटेक, वारंगा येथे कार्यक्रम • आत्मनिर्भरतेसाठी विज्ञान, तंत्रज्ञानावर भर द्या

## प्रा. त्रिपाठी यांचे स्वराज्य, स्वदेशीचे आवाहन

रामटेक, तालुका प्रतिनिधी. भारताच्या 79 व्या स्वतंत्रता दिनीरामटेक आणि वारंगा परिसरात उत्साहात ध्वजारोहण करण्यात आले. या प्रसंगी विश्वविद्यालयाचे सर्व पदाधिकारी व सदस्य उपस्थित होते. रामटेक परिसराचे संचालक प्रो हरेकृष्ण अगस्ती आणि वारंगा परिसराचे संचालक प्रा. कृष्णकुमार पांडेय विशेष उपस्थित होते. कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांनी सांगितले की, भारताने स्वतंत्रता अनेक बलिदान आणि संघर्षानंतर मिळवली. आत्मनिर्भर भारतासाठी पुनश्च स्वराज्य व स्वदेशी या मंत्राचे आचरण करणे गरजेचे आहे. 2047 पूर्वी विकसित भारताचे ध्येय गाठण्यासाठी ज्ञान, विज्ञान आणि तंत्रज्ञानावर भर देणे आवश्यक आहे. त्यांनी पुढे नमूद केले की भारत आता सर्वच क्षेत्रांत सक्षम असून जगातील तिसरी सर्वात मोठी अर्थव्यवस्था म्हणून सुप्रतिष्ठित होत आहे. समर्थ राष्ट्र आणि आत्मनिर्भर भारताच्या उभारणीमध्ये नियोजनपूर्वक परिश्रम, आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर आणि ज्ञान-विज्ञान यांचा मोठा वाटा आहे. कुलगुरूंनी सर्व भारतीयांना एकजूट राखून राष्ट्र विकास आणि संस्था विकास साधण्याचे आवाहन केले. याचक्रमाणे रत्नागिरी परिसरातही संचालक डॉ. मराठे यांच्या हस्ते ध्वजारोहण झाले.

Orange City Metro Edition
Aug 19, 2025 Page No. 4
Powered by: Navarashtra.com

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

पचायत समताच्या नवान इमारतामधाल प्रागणात सदाप गाडशलवार याना दिला आह.

### उपक्रम • कृष्ण माहेश्वरी : कवीकूलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठात शास्त्रभारती व्याख्यानमाला

## वसाहतवादी विचारांना विद्वत्तलेखनाने भेदावे

रामटेक, तालुका प्रतिनिधी. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या भारतीय दर्शन विभागाच्या आयकेएस सेंटर आणि इन्स्टिट्यूट फॉर सिव्हिलायजेशनल स्टडीज वडोदरा यांच्या संयुक्त विद्यमाने रामटेक येथे शुक्रवारी (दि.19) कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांच्या अध्यक्षतेखाली शास्त्रभारती व्याख्यानमाला पार पडली.

प्रमुख वक्ते म्हणून भारतीय ज्ञान परंपरा, प्राच्यविद्या, कृत्रिम बुद्धिमत्ता व संगणक विज्ञानतज्ज्ञ कृष्ण माहेश्वरी हे होते. याप्रसंगी अधिष्ठाता प्रा. कविता होले, संचालक प्रा. प्रसाद गोखले, डॉ. रेणुका लोखंडे, अजय तेलंगखेडे, प्रशासकीय अधिकारी

आचरणीय मूल्ये आपल्याला नकोशी होत पाश्चात्त्य ते सर्व चांगले असा ग्रह तयार झाला. परिणामी आपल्या सनातन धर्म, संस्कृती, ज्ञानपरंपरावद्दल न्यूनगंड वाटू लागला. या वसाहतवादी, कोत्या विचारांच्या जंजाळातून मुक्त होण्याचा प्रयत्न आता सुरू झाला असून, तो अधिक आक्रमकरित्या होणे आवश्यक आहे, असे माहेश्वरी यांनी आपल्या अभ्यासपूर्ण मार्गदर्शनात सांगितले.ते पुढे म्हणाले की, हे केले नाही तर आपल्या येणाऱ्या पिढ्यांना भारताचा खरा इतिहास कळणारच नाही. विशेषतः आधुनिक काळात एआयमुळे हे कार्य अधिक

LOKMAT TIMES

# Sanskrit must be a language of daily communication: Bhagwat

## Dr Hedgewar International bldg inaugurated at Sanskrit varsity Ramtek

LOKMAT NEWS NETWORK
NAGPUR

Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) chief Mohan Bhagwat on Friday said Sanskrit is the mother of all Indian languages and it should become a medium of communication and reach every household in the country.

He pitched for preservation and propagation of Sanskrit and called it a language which "develops our emotions" and added everyone should know the ancient tongue.

Speaking at the inauguration of Dr Keshav Baliram Hedgewar international educational building at Kavi Kulguru Kalidas Sanskrit University in Nagpur, Bhagwat noted there is a difference between understanding Sanskrit and being able to converse in t language. The Sanskrit u versity will receive governme patronage, but people's suppo is also necessary, he said.

Bhagwat said Sanskrit the mother of all languages India and for it to grow furth reach every household," the RSS chief stressed.

Bhagwat affirmed there is unanimity over the need to become 'atmanirbhar' (self-reliant) and display 'swabal' (self strength) for which "we need to develop our intellect and knowledge".

He emphasised that strength of Bharat is its 'swatwa' - that is the feeling of ownership by self-reliance.

"Swatwa is not materialistic, but individuality and it is conveyed through language,"

Chief minister Devendra Fadnavis and RSS chief Mohan Bhagwat during the inauguration of new building of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek on

लोकमत समाचार

संवोधन सरसंघचालक मोहन भागवत का प्रतिपादन

# संस्कृत को राजाश्रय के साथ जनाश्रय भी मिलना चाहिए

## संस्कृत विश्वविद्यालय के अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का लोकार्पण

लोकमत समाचार सेवा

# राष्ट्रपतिद्वारा तेजपुर-केन्द्रीय- विश्वविद्यालयस्य प्रबंधनपरिषदि प्रो. हरेरामत्रिपाठीवर्यस्य नामनिर्देशनम्

# संस्कृत सप्ताह का धमाकेदार शुभारंभ

नागपुर.

'कः भवति बृहस्पतिः ?' प्रतियोगिता ने बांधा समा

रोमांचक बनाए रखा। पूरे कार्यक्रम में डॉ. सुमित कठाले के चुटीले संस्कृत संवाद, हास्यपूर्ण टिप्पणियों और रोचक शैली ने खेल को जीवंत बना दिया। इस दौरान विद्यार्थियों का उत्साह देखते ही बनता था, वहीं प्राध्यापकों ने भी उनका हौसला बढ़ाया। अंत में दो टीमों को प्रथम

लोकमत

मस्ट READ

# संस्कृत ही ज्ञानभाषा, ती व्यावहारिक भाषाही व्हावी

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वारंगा येथील डॉ. बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय लोकार्पण, डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाचे उद्घाटन आणि डॉ. वे मुलींच्या वसतिगृहाच्या भूमिपूजनप्रसंगी उपस्थित मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस व राष्ट्रीय डॉ. मोहन भागवत. याप्रसंगी उपस्थित उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांतदादा पाटील, अर्थ र जयस्वाल, कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी, माजी कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे, प्रा. उमा वैद्य, कुलस

Website: www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

# संस्कृतं व्यवहारिक-भाषा भवेत्- मोहनभागवतः

यदि संस्कृतम् अवगाय्यते तर्हि देशः अपि अवगाय्यते

अभिनव-भारती अन्ताराष्ट्रीय- शैक्षणिकपरिसरः

संस्कृताध्ययनस्य वैश्विककेन्द्रं भवेत्- देवेन्द्रफडणवीसः

# कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय में स्वतंत्रता दिवस समारोह

रामटेक/वारंगा/रत्नागिरी. भारत 79वें स्वतंत्रता दिवस के अवसर

लोकमत न्यूज नेटवर्क

**नागपूर :** संस्कृत ही ज्ञानभाषा आहे. शास्त्राची भाषा आहे. त्यावर संशोधन झाले पाहिजे. त्याला राजाश्रय मिळाला पाहिजे. तो मिळत आहे. संशोधनही होत आहे. पण, तिला लोकाश्रयसुद्धा मिळावा. ती व्यवहारात आली पाहिजे. ती लोकभाषा व्हावी व व्यावहारिक भाषा व्हावी, असे आवाहन राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांनी येथे केले.

**डॉ. मोहन भागवत : संस्कृत विद्यापीठाच्या आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण**

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वारंगा येथील डॉ. बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण, डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाचे उद्घाटन आणि डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार मुला-मुलींच्या वसतिगृहाचे भूमिपूजन शुक्रवारी मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या हस्ते झाले. त्यावेळी ते बोलत होते.

यावेळी उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांतदादा पाटील, अर्थ राज्यमंत्री अॅड. आशिष जयस्वाल प्रमुख अतिथी होते. संस्कृत विद्यापीठाचे माजी कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे, प्रा. उमा वैद्य, कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल प्रामुख्याने उपस्थित होते. डॉ. भागवत म्हणाले, जसा समाजाचा भाव असतो, तशी समाजाची भाषा असते. पाश्चिमात्य लोक ग्लोबल मार्केट म्हणतात, परंतु आपण 'वसुधैव कुटुंबकम्' असे म्हणतो. ही भाषा आपल्या भातातून आलेली आहे. आपल्या परंपरेतून हा भाव आला आहे. हा भाव संस्कृतमधून विकसित झाला आहे. जगातील अनेक भाषांचे मूळ संस्कृत आहे. भारतातील सर्व भाषांची जननी आहे.

ती व्यवहारात आली पाहिजे. संस्कृत जाणणे म्हणणे भारत जाणणे होय, तेव्हा ती बोलीभाषा व्हावी, असे त्यांनी स्पष्ट केले. प्रास्ताविक कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांनी केले. संचालन प्रा. पराग जोशी यांनी केले. तर प्रा. कृष्णकुमार पांडेय यांनी आभार मानले.

**संस्कृत होणार ... दर्जाच्या : मुख्यमंत्र**

१ कविकु... संस्कृत वि... आंतरराष्ट्रीय दर्जा... सुविधांचा विकास... मास्टर प्लॅनबाबत पु... आठवड्यात बैठक ह... आवश्यक निधी दिला... आणि विकासकामांसा... कालमर्यादाही निश्चित... जाईल, असे मुख्यमंत्री दे... फडणवीस यांनी यावेळी... बोलताना स्पष्ट केले.

२ संस्कृत भाषा ही ज्ञाना... गुरुकिल्ली आहे. मी... चांगल्या पद्धतीने संस्कृत शिकू... शकलो नाही, अशी कबुली देत... मोठ्या ज्ञानापासून मी वंचित... राहिलो, अशी खंतही मुख्यमंत्री... फडणवीस यांनी यावेळी व्यक्त... केली. माझी आई संस्कृतमध्ये... एम. ए. आहे. संस्कृत कधीही... शिकता येते. मीसुद्धा शिकण्याचा... प्रयत्न करेन. संस्कृत भाषा... अनेकांना शिकता यावी, यासाठी... माझेही प्रयत्न राहतील, असा... विश्वासही त्यांनी व्यक्त... केला.

देशोन्नती

# जागतिक पातळीवरचे संस्कृत विद्यापीठ उभारू

## मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांची ग्वाही

देशोन्नती वृत्तसंकलन



**नागपूर :** जगातील अनेक जुन्या संस्कृती ह्या आर्थिक व्यवहार हाल्या, नामशेष झाल्या परंतु भारतीय संस्कृतीचा कणाचा स्वरूपात टिकून राहिला आहे. भारतीय संस्कृतीला टिकवून ठेवण्याचे व ती जगाच्या पाठीवर पोहोचवण्याचे काम संस्कृत भाषेचा अभ्यास करणाऱ्या संस्कृत विद्यापीठाने केले आहे. या विद्यापीठाचा विस्तार होत असून आता जगातील ज्ञानभंडार संस्कृत भाषेच्या माध्यमातून शब्द झाले. स्वाधव्य, आयुर्वेद, खगोल, गणित, रसायन आदी ज्ञानशाखेतील ज्ञानभंडार संस्कृत भाषेमध्ये असून त्याला समाजापुढे मेण्याची कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय नागपूरची भूमिका बजावेल. तसेच जागतिक पातळीवरचे संस्कृत विद्यापीठ उभारू, असा ग्वाही मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी दिली.

परमपूज्य डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुल व आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण व विद्यार्थी भवनाचे भूमिपूजन शुक्रवार १ ऑगस्ट रोजी वारंगा येथे मुख्यमंत्र्यांच्या हस्ते पार पडले. त्याप्रसंगी ते बोलत होते. यावेळी सरसंघचालक मोहन भागवत, उच्च व तंत्र शिक्षणमंत्री चंद्रकांत दादा पाटील, वित्त राज्यमंत्री ॲड. आशीष जायस्वाल, कुलगुरू हरेराम त्रिपाठी, संस्थापक कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे उपस्थित होते. संस्कृत भाषेचे विद्यापीठ शाकारण्यासाठी डॉ. श्रीकांत तिजारे व माजी संस्थापक कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे यांनी दिलेल्या योगदानाचा गौरवपूर्ण उल्लेख मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी आपल्या भाषणात केला. कविकुलगुरू कालिदास यांच्या नावाने हे विद्यापीठ असल्याने ते राज्यभर येथे व्हावे अशी सुरुवातीला संकल्पना होती. त्यापरि संस्कृत भाषेच्या या ज्ञानपीठाला वैश्विक स्वरूपात पोहोचवणे सुलभ व्हावे यासाठी आपण राज्यभर तालुक्यातील व नागपूरचापासून जवळ असलेल्या शैक्षणिक संकुल म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या वारंगा येथे हे संपूर्ण

### आत्मनिर्भर भारतासाठी आपल्यातील सत्व व बल देऊयात : मोहन भागवत

आजच्या जागतिक परिभाषेत ग्लोबलची भाषेनंतर व वसुधैव कुटुंबकम एकत्व आहे. वसुधैव कुटुंबकम याचा पाया सनातन आहे. संस्कृत भाषेने दिलेले हे ज्ञानाचे बळ जर आपल्याला समजून घ्यायचे असेलतर त्यातील भावही आपल्या लक्षात आले पाहिजे. त्यासाठी भाषा आवश्यक असते. अनेक ज्ञानाचे भांडार संस्कृत भाषेतील पाठ, स्तोत्र याच्या माध्यमातून अनेक घरात पोहोचले असले तरी संस्कृत भाषा अजून राजाश्रय तेपर्यंत पोहोचलेली झाली पाहिजे, असे सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांनी सांगितले. आत्मनिर्भर भारताच्या उभारणीसाठी हाच खरा महत्त्वाचा आधार आहे. यासाठी आपले सत्व मोठे व आहे. स्वनिर्भरतेही या सत्वावर उभारून असले. बळही यासाठी आवश्यक असते. कोणत्याही बळाच्या पाठीमागे चित्त, मन व बुद्धी स्वाभिमानी असली की असे बळ अधिक विधायक ठरते, असे त्यांनी सांगितले.

ज्ञानसंकुल विकसित करण्याचा निर्णय यांनी दिलेले योगदान अमूल्य असल्याचे घेतला. येथे शेजारीच असलेल्या नॅशनल त्यांनी सांगितले. संस्कृत ज्ञान भाषेतील हे लॉ युनिव्हर्सिटीच्या शतीवर खेत्या काळात मूल्य न्याय विद्यापीठ पोहोचले पाहिजे. ती निश्चित कालमर्यादित जागतिक आपली ज्ञानभाषा आहे. १०२ अब्ज ७८ पातळीवरचे संस्कृत विद्यापीठ उभारू असे कोटी ५० तसा लाखी शब्दसंख्या त्यांनी सांगितले. भारतीय संस्कृती, संस्कृतमध्ये आहे. जगातील समृद्ध भाषा भारतीय जीवनमूल्य, भारतीय म्हणून संस्कृतवाढे पाहिले जाते. या जीवनपद्धती याला अधोरेखित करून विद्यापीठाच्या माध्यमातून अभ्यास यातील जीवनमूल्य सर्वसामान्यांपर्यंत संस्कृतला अधिक समृद्ध करू, असे पोहोचविले यासाठी परमपूज्यश्री. हेडगेवार त्यांनी सांगितले.

Hello Nagpur
Page No. 8 Aug 02, 2025
Powered by: erelego.com

# जागतिक पातळीवरचे संस्कृत विद्यापीठ उभारणार

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस : डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुल व आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण

संस्कृत ही बोलचालीची भाषा व्हावी - मोहन भागवत

संस्कृत ही ज्ञानभाषा, या भाषेला अधिक समृद्ध करू

नवराष्ट्र

www.navarashtra.com

# आत्मनिर्भरतेच्या उभारणीसाठी हाच खरा महत्त्वाचा काळ

## संस्कृत भाषा लोकाश्रीत व्हावी : डॉ. भागवत

नागपूर, ब्युरो रिपोर्टर.जग अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांच्या टॅरीफमुळे भयभीत आहेत. पाश्चिमात्य देश तर शरण जाण्याच्या तयारीत असतानाच सरसंघचालक मोहन भागवत यांच्या विधानाने अनेकांना सूचक इशारा दिला आहे. 'आत्मनिर्भर भारताच्या उभारणीसाठी हाच खरा महत्त्वाचा काळ आहे. यासाठी आपले सत्व मोलाचे आहे. स्वनिर्भरता ही सत्वावर अवलंबून आहे. यासाठी बळही आवश्यक आहे. बळामागे चित्त, मन व बुध्दी स्वाभिमानी असली की बळ विधायक ठरते.' याकडे लक्ष वेधत संस्कृत भाषेला राजाश्रय मिळण्यासोबतच लोकाश्रीतही व्हावी, अशी अपेक्षा सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांनी व्यक्त केली.

डॉ. भागवत म्हणाले, जागतिक परिभाषेत ग्लोबलची भावना व वसुधैव कुटुंबकम याचा पाया एकच आहे. वसुधैव कुटुंबकम याचा पाया समृद्ध आहे. संस्कृत भाषेने दिलेले हे ज्ञानाचे बळ जर आपल्याला समजून घ्यायचे असेल तर त्यातील भावही आपल्या लक्षात आले पाहिजे. त्यासाठी भाषा आवश्यक असते. अनेक ज्ञानाचे भांडार संस्कृत भाषेतील पाठ, स्त्रोत्र यांच्या माध्यमातून अनेक घरात पोहचले आहे. सत्त्व आणि बळ जिथे असते तिथे ओज येते. ओजापाठोपाठ लक्ष्मीचाही तिथे वास निर्माण होतो, या शब्दात त्यांनी समृद्ध भारताची भूमिका विषद केली. आजच्या भवतालाची ही गरज आहे. यासाठी प्रत्येकाने आपले बळ दिले पाहिजे. सत्व आपल्याला अधिक कळण्यासाठी संस्कृत भाषा हा मुख्य आधार आहे. संस्कृत भाषा व यातील ज्ञानाची शक्तीस्थळे आपण समजून घेतली पाहिजे, असे त्यांनी सांगितले.

Orange City Plus Edition

Aug 02, 2025 Page No. 5

नवभारत

www.navbharatlive.com

# डॉ. केशव बलिराम हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक गुरुकुल के उद्घाटन पर सीएम ने कहा

# संस्कृत विद्यापीठ भी नेशनल लॉ यूनिवर्सिटी जैसा विश्व स्तरीय बनेगा

**केंद्र से आवश्यक सहयोग :** उन्होंने कहा कि एक पृथक बैठक के माध्यम से इस विकास कार्य को समयबद्ध रूप में पूरा किया जाएगा। साथ ही केंद्र सरकार से आवश्यक सहयोग भी लिया जाएगा। शुक्रवार को कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के वारंगा स्थित अभिनव भारती अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर में डॉ. केशव बलीराम हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का उद्घाटन किया गया। मुख्यमंत्री फडणवीस इसी कार्यक्रम में बोल रहे थे। राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ के सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत भी उपस्थित थे।

**भविष्य की रखी नींव :** समारोह में न केवल शैक्षणिक भवन का उद्घाटन हुआ, बल्कि डॉ. हेडगेवार बालक एवं बालिका छात्रावास का भूमि पूजन तथा अंतरराष्ट्रीय गुरुकुल का उद्घाटन भी हुआ। कार्यक्रम की अध्यक्षता कुलगुरु प्रो. हरेराम त्रिपाठी ने की। उन्होंने बताया कि भवन का निर्माण पूर्व कुलपतियों के प्रयासों से संभव हुआ और अब इस परिसर में अंतरराष्ट्रीय अनुसंधान केंद्र, गुरुकुल एवं प्राचीन से आधुनिक विषयों पर अध्ययन केंद्र बनाए जाएंगे।

**इनकी रही उपस्थिति :** कार्यक्रम में उच्च व तकनीकी शिक्षामंत्री चंद्रकांत पाटिल, वित्त राज्य मंत्री आशीष जैस्वाल, संस्कृत भारती के देवपुजारी, विश्वविद्यालय के पूर्व कुलपति डॉ. पंकज चांदे व प्रो. उमा वैद्य, कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल तथा वारंगा परिसर निदेशक प्रो. कृष्णकुमार पांडे विशेष रूप से उपस्थित रहे।

लोकसत्ता

# संस्कृत बोलचालीची भाषा व्हावी - डॉ. मोहन भागवत

लोकसत्ता विशेष प्रतिनिधी

**नागपूर :** भारतातील सर्व भाषांना आणि त्या भाषांची जननी असलेल्या संस्कृत भाषेला राजाश्रय मिळून ती विकसित होणे आवश्यक आहे. संस्कृतला लोकाश्रय मिळायला हवा, ती बोलचालीची भाषा व्हावी, यासाठी प्रयत्न होणे गरजेचे आहे, असे प्रतिपादन राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांनी केले.

कवि कुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वारंगा येथील अभिनव भारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसरात डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाच्या उद्घाटनप्रसंगी ते बोलत होते. यावेळी मंचावर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उच्च शिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील, कुलगुरू डॉ. हरेराम त्रिपाठी, माजी कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे, डॉ. उमा वैद्य, संचालक कृष्णकुमार पांडे प्रामुख्याने उपस्थित होते.

# Self-reliance incomplete without rediscovering identity: RSS chief

Vaibhav Ganjapure & Ved Ghulghule

TOI

## 'EVERY INDIAN MUST USE SANSKRIT'

- Bhagwat emphasised that true self-reliance requires rediscovering India's 'Swatatva', its inner essence and identity
- He advocated the daily use of Sanskrit as a step toward this revival
- He urged that every Indian should

**Nagpur:** India must strive to become self-reliant in the current global scenario but that goal will remain incomplete unless the country rediscovers its own identity, RSS chief Mohan Bhagwat said Friday. While he didn't refer to anyone directly, RSS sources said his remarks may have come in view of US President Donald Trump's move to impose tariffs on India. Bhagwat emphasised that true self-reliance requires rediscovering India's 'Swatatva', its inner essence and identity. He advocated the daily use of Sanskrit as a step toward this revival. He urged that every Indian should ... cepts like global markets, which he said failed to resonate globally, unlike India's inclusive philosophy of Vasudhaiva Kutumbakam (the world is one family).

Bhagwat emphasised that Sanskrit must return to everyday use and that it should not be confined to academics or liturgy. "Universities have a crucial responsibility in ensuring Sanskrit gains janashray — public adoption — along with rajashray or state

# डॉ. हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय गुरुकुल के उद्घाटन अवसर पर बोले

# हमें अपने बल पर प्रगति करनी ह

**विश्वस्तरीय संस्कृत यूनिवर्सिटी स्थापित करेंगे : फड**

■ नागपुर, निज संवाददाता. राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ के सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत ने कहा कि वर्तमान परिस्थितियां और देश का नेतृत्व हमें बता रहे हैं कि भारत को अब आत्मनिर्भर बनना चाहिए. यदि हमें आत्मनिर्भर बनना है तो हमें स्वयं को पूरी तरह समझना होगा. हमें अपने बल पर प्रगति करनी होगी. सभी प्रकार के बल में वृद्धि होनी चाहिए. वे कवि कुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के वारंगा स्थित अभिनव भारती अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर में डॉ. केशव बलीराम हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय गुरुकुल के उद्घाटन अवसर पर बोल रहे थे. इस अवसर पर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उच्च शिक्षा मंत्री चंद्रकांत पाटिल, कुलपति डॉ. हरेराम त्रिपाठी, डॉ. पंकज चांदे, डॉ. उमा वैद्य और निदेशक कृष्णकुमार पांडे उपस्थित थे. भागवत ने कहा कि जहां स्वत्व होता है वहां आत्मनिर्भरता आती है और फिर बल, शक्ति और लक्ष्मी स्वयं ही आ जाती हैं. यदि हम पश्चिम के इतिहास को भी मान लें तो सन 1 से 1600 ई. तक भारत सबसे अग्रणी था. हम अपने स्वत्व पर दृढ़ थे सीएम ने कहा कि भारतीय संस्कृति को टिकाकर रखने का कार्य संस्कृत भाष संभव हुआ है. स्थापत्य, आयुर्वेद, खगोल, गणित, रसायन आदि शाखाओं का ज्ञान से ही आया है. इसे समाज के सामने लाने के लिए कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत महत्वपूर्ण भूमिका निभाएगा, ऐसा विश्वास है. उन्होंने कहा कि संस्कृत भाषा वैश्विक स्तर पर पहुंचाना सुलभ हो, इसके लिए रामटेक तहसील व नागपुर के स संकुल के रूप में पहचाने जाने वाले वारंगा में संपूर्ण ज्ञान संकुल विकसित क लिया. नेशनल लॉ यूनिवर्सिटी की तर्ज पर विश्वस्तरीय संस्कृत यूनिवर्सिटी संस्कृत हमारी ज्ञान भाषा है जिसमें 102 अरब 78 करोड़ 50 लाख शब्द संख्या है और जब हम इसे भूलने लगे तो हमारा पतन शुरू हो गया. हम विदेशी आक्रांताओं के शिकार हो गए. अंग्रेजों ने तो हमारी बुद्धि को गुलाम बनाने का तरीका भी विकसित कर लिया. आत्मनिर्भर बनना चाहते हैं तो हमें वास्तविक स्वरूप को समझना होगा.

**जैसा भाव वैसी होती है भाषा :** सरसंघचालक ने कहा कि भाषा हमारे 'स्व' भाव को अभिव्यक्त क है. लोगों की जीवनशैली इसी थी. जैसे समाज का भाव हो उसकी भाषा होती है. पि आसानी से एक वैश्विक वाप दुनिया तक पहुंचाया पर असफल रहा. हमने उ कुटुम्बकम का विचार दिया.

Nagpur Plus Edition

Aug 02, 2025 Page No. 6

Powered by: navbharatlive.com

महाराष्ट्र टाइम्स

नागपूर । शनिवार, २ ऑगस्ट २०२५

# ग्लोबल मार्केट नव्हे, ग्लोबल फॅमिली

## सरसंघचालकांचे प्रतिपादन; संस्कृत विद्यापीठाच्या आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण

म. टा. प्रतिनिधी, नागपूर

'पाश्चात्य देश जगाकडे ग्लोबल मार्केट म्हणून बघतात. भारत मात्र त्यांच्या परंपरेनुसार जगाकडे ग्लोबल फॅमिली म्हणून बघतो. या दोन शब्दांमध्ये भावाचा आणि दृष्टिकोनाचा फरक आहे. संस्कृतही 'वसुधैव कुटुंबकम्'चा भाव विकसित करणारी भाषा आहे. तिला केवळ राजाश्रयच नव्हे तर लोकाश्रयही मिळायला हवा', असे प्रतिपादन राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांनी केले.

वारंगा येथील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठ परिसरातील डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण शुक्रवारी सरसंघचालकांच्या हस्ते झाले. त्यावेळी ते बोलत होते. मंचावर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील, कुलगुरू डॉ. हरेराम त्रिपाठी, माजी कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे, डॉ. उमा वैद्य, परिसर संचालक डॉ. कृष्णकुमार पांडेय, संस्कृत भारतीचे अखिल भारतीय संपर्क प्रमुख श्रीश देवपुजारी प्रामुख्याने उपस्थित होते.

'प्राचीन भारत विकसित असल्याने संस्कृताही विकसित होत गेली. संस्कृत जाणणे म्हणजे भारत जाणणे आहे. मात्र, केवळ विद्यापीठातून शैक्षणिक उपयोगाकरिता संस्कृत शिकणे पुरेसे नाही. संस्कृत ही लोकांच्या बोलचालीची भाषा झाली पाहिजे. संस्कृत भाषेतून आपली परंपरा, भाव विकसित झाला आहे. ती सर्वांना कळली पाहिजे. जर त्यातून जीवन व्यवहार झाला तर त्यातून संस्कृतचादेखील विकास होईल. शब्दांची सर्वात जास्त संपदा संस्कृतमध्ये आहे. ती अनेक भाषांची जननी झाली. देशातील सर्व भाषांचे मूळ संस्कृतमध्येच आहे. संस्कृत घरोघरी पोहोचण्यासाठी उपायांची आवश्यकता आहे. विद्यापीठावर यासंदर्भात मोठी जबाबदारी आहे', असे डॉ. भागवत म्हणाले.

'अत्यंत तर्कसंगत आणि परिपूर्ण असलेल्या संस्कृतवर जगातील अनेक देशांत संशोधन सुरू आहे. जगातील

**कार्यक्रमात मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आणि सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांच्यात असा हास्यविनोद रंगला होता.**

अनेक प्राचीन संस्कृती नष्ट झाल्या. पण भारतीय संस्कृती जिवंत आणि प्रवाही ठेवण्यात संस्कृतचे मोठे योगदान आहे. संस्कृत विद्यापीठात आंतरराष्ट्रीय दर्जाच्या सुविधा निर्माण व्हाव्यात, यासाठी सर्व प्रकारचे प्रयत्न केले जातील', असे मुख्यमंत्री फडणवीस म्हणाले. कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांनी प्रास्ताविकातून विद्यापीठाच्या प्रगती आणि योजनांविषयी माहिती दिली. डॉ. परांग जोशी यांनी संस्कृतमधून संचालन केले तर डॉ. कृष्णकुमार पांडेय यांनी आभार मानले. कार्यक्रम समन्वयक डॉ. सुमित कठाळे यांच्यासह संस्कृत विद्यापीठाचे अधिकारी, अधिष्ठाता, प्राध्यापक, कर्मचारी, संस्कृत क्षेत्रातील विविध संस्थांचे प्रतिनिधी तसेच विद्यार्थी आणि नागरिक उपस्थित होते.

### स्वत्त्व कळले तर आत्मनिर्भर होऊ

'वर्तमान परिस्थिती व देशाचे सूत्रसंचालक 'भारताला आता आत्मनिर्भर व्हायला पाहिजे', असे सांगत आहेत. आपल्या बळावरच आपली प्रगती होईल. जिथे स्वत्व असते तिथे बळ, ओज व लक्ष्मी यांचा निवास असतो. स्वत्त्व नसले तर बळदेखील नाहीसे होते. पाश्चात्यांच्या इतिहास गृहीत धरला तरी इसवी सन एकापासून सोळाशेपर्यंत भारत सर्वांच्या पुढे होता. आपल्या स्वत्वाचे विस्मरण सुरू झाले तेव्हापासून आपली घसरण सुरू झाली व आपण परकीय आक्रमकांचे भक्ष्य बनलो. इंग्रजांनी तर आपल्या बुद्धीलाही गुलाम करण्याची पद्धत विकसित केली. आत्मनिर्भर व्हायचे असेल तर आपले स्वत्त्व आपल्याला पूर्णपणे कळले पाहिजे', असे सरसंघचालक म्हणाले.

AUGUST 2025 Pages 8 Price Rs. 2/- + Trans. Charge Re . 1/- = Total Rs. 3/- Special Offer : NAGPUR

# World-class Sanskrit University shal be set up in a time bound manner: CM

**Nagpur 1 August:** Many old cultures of the world have disappeared over a period of time, but Indian culture has survived in its original form nevertheless. The important task of preserving Indian culture was made possible through Sanskrit language. Chief Minister Devendra Fadnavis expressed optimism that Kavikulguru Kalidas Sanskrit University will play an important role in taking the knowledge base of architecture, Ayurveda, Astronomy, Mathematics, Chemistry and other vital subjects in Sanskrit language. Dr. Keshav Baliram Hedgewar International Gurukul and International Educational Building was inaugurated and groundbreaking ceremony of Vidyarthi Bhavan was carried out in Waranga by Chief Minister

Devendra Fadnavis on Friday. Sansangchalak Dr. Mohan Bhagwat, Minister of Higher and Technical Education Chandrakant Patil, Minister of State for Finance

Adv. Ashish Jaiswal, Chancellor Hareram Tripathi, Dr. Pankaj Chande and other dignitaries were present on the occasion. He was speaking during a programme

organised on the occasio Shrikant Jichkar and fo founding vice-chancellor Dr. P Chande's contribution from point of view of establishment institution is indeed immense Fadnavis highlighted contributions in his speech. this university was named Kavikulguru Kalidas. It was in conceived to be at Ra However, in order to make Sa language reach out at the g level, we have decided to de this complete knowledge con at Waranga, which is known educational complex in Ra taluka and is close to Nagpu said that a world-class Sa university would be establish the near future on the lines o National Law University lo nearby.

# पुण्य नगरी

## संस्कृत भाषा समजली तर देश समजेल : मोहन भागवत

### डॉ. हेडगेवार शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण

नागपूर : संस्कृत भाषा समजली, तर देश समजेल. भाव हा भाषेचे फलित आहे. भावातून भाषा बोलली जाते व त्यातून ती व्यवहारात येते. संस्कृत ही संवादाची, जीवनव्यवहाराची भाषा झाली पाहिजे. संस्कृत भाषेला राजाश्रयासह लोकाश्रय मिळाला पाहिजे, असे प्रयत्न कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाने करावे, असे आवाहन राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक मोहन भागवत यांनी केले.

रामटेक येथील कवी कुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या अभिनव भारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसरातील डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाच्या लोकार्पणप्रसंगी प्रमुख अतिथी म्हणून मोहन भागवत, मुख्यमंत्री फडणवीस, तर अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी होते. याशिवाय सारस्वत अतिथी म्हणून मंत्री चंद्रकांत पाटील, आशिष जयस्वाल, प्रा. कृष्णकुमार पांडेय यांची उपस्थिती होती. भागवत यांनी भक्त प्रल्हादाचे उदाहरण देऊन सांगितले की, ईश्वराने प्रल्हादाचे स्वत्व घेतले आणि त्यावरोबर त्याचे बल. ओज व लक्ष्मीही निघून गेली. भारत जे, हेच आपले ध्येय आहे. ही ।, हे स्वत्व आपण शिकलेल्या भावातून तयार होते आणि या व लक्ष्मी प्राप्त होते. त्यामुळे ओज व विद्यावान नवीन पिढी भागवत यांनी केले.

### शैक्षणिक भवनाच्या माध्यमातून संस्कृतचा प्रचार : मुख्यमंत्री

या शैक्षणिक भवनाच्या माध्यमातून संस्कृत भाषेचा प्रसार व प्रचार होईल. नवीन पिढी घडेल, असा विश्वास मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी व्यक्त केला. अभिनव भारती शैक्षणिक परिसर हा २१ व्या शतकात आवश्यक अशा जागतिक दर्जाचा पायाभूत सुविधांनी तयार झाला पाहिजे, यासाठी एक स्वतंत्र बैठक घेऊन कालमर्यादित हा परिसर विकसित करण्यात येईल, त्यासाठी आवश्यक तो निधी सरकार देईल, असे आश्वासन मुख्यमंत्री फडणवीस यांनी दिले.

# आत्मनिर्भर भारतासाठी स्वत्व कळणे आवश्यक : डॉ. भागवत

■ सकाळ वृत्तसेवा

नागपूर, ता. १ : वर्तमान परिस्थिती पाहता भारताला आता आत्मनिर्भर व्हायला पाहिजे. आर्थिक बळावरच आपली प्रगती होईल. त्यासाठी आपले बळ वाढले पाहिजे. पण यासाठी आपल्याला स्वत्वही पूर्णपणे कळले पाहिजे, असे सूचक वक्तव्य राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक डॉ.मोहन भागवत यांनी केले.

अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प यांनी भारतावर टॅरिफ लावल्याच्या पार्श्वभूमीवर या वक्तव्याची चर्चा होत आहे. रामटेक येथील कवि कुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वारंगा येथील अभिनवभारती शैक्षणिक परिसरात डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाच्या उद्घाटनप्रसंगी ते बोलत होते. यावेळी मंचावर मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील, कुलगुरू डॉ.हरेराम त्रिपाठी, माजी कुलगुरू डॉ.पंकज चांदे, डॉ.उमा वैद्य.

नागपूर : कवि कुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या वारंगा येथील अभिनवभारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसरात डॉ.केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाच्या उद्घाटनप्रसंगी राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत, मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, उच्च व तंत्रशिक्षणमंत्री चंद्रकांत पाटील, कुलगुरू डॉ.हरेराम त्रिपाठी, माजी कुलगुरू डॉ.पंकज चांदे, डॉ.उमा वैद्य.

## विद्यापीठ परिसर वैश्विक केंद्र व्हावे : मुख्यमंत्री

■ अभिनवभारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर हा संस्कृत अध्ययनाचे जागतिक दर्जाचे वैश्विक केंद्र व्हावे म्हणून विद्यापीठाला महाराष्ट्र शासनाने ५० एकर जागा दिली आहे. हा परिसर जागतिक दर्जाच्या पायाभूत सुविधांसह तयार झाला पाहिजे. यासाठी स्वतंत्र बैठक घेऊन कालमर्यादित हा परिसर विकसित केला जाईल, त्यासाठी सरकार निधी देईल असे आश्वासन मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी दिले.

# 'Sanskrit is root of Vedic knowledge'

Ved Ghulghule & Sumukh Kulkarni

**Nagpur:** Chief minister Devendra Fadnavis on Friday said that Sanskrit is the key to all forms of ancient Vedic knowledge, and it not only needs to be preserved but also re-cultivated. He was speaking at the inauguration of the Dr Keshav Baliram Hedgewar administrative building and the bhoomipujan of new hostel complexes of the Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's new campus in Waranga near Wardha Road.

Calling Sanskrit a "complete language," Fadnavis highlighted its role in shaping India's scientific, spiritual, and philosophical heritage. "Sanskrit is the master key to all knowledge. Ayurveda, mathematics, astronomy, metallurgy — every innovation of ancient India was rooted in this language. Sanskrit language holds over 10,200 crore words in its vocabulary," he said.

Fadnavis recalled visiting Koyasan in Japan, where he saw Buddhist monks performing Indian rituals and reciting prayers in Sanskrit. "Their pronunciation had a Japanese accent, but the language was Sanskrit. It showed the global influence and timeless relevance of our traditions," he said, adding that he

**PLAN DETAIL**

- Total campus area: 50 a
- Total classrooms: 10
- Construction cost: ₹6 cr
- Hostel Capacity: 200 boys + 200 girls
- Total grant approved: ₹52.04 crore

the university's infrastru re will be developed at with international dards, similar to the M rashtra National Law Un sity campus, which shar common wall with the KS

"A master plan will be pared soon. Funds wil sanctioned, and the univ ty will be developed with fixed timeframe," he sai also announced plans t pand KKSU with sub-cer in Pune, Parbhani, Cha pati Sambhajinagar, and gaon, furthering San education across Maha tra. In Ratnagiri, the ce has already commenced.

Earlier in the day, K vice-chancellor Hareram pathi announced that a R crore proposal has been to the state govt under Rashtriya Uchhatar Shil Abhiyan for the univer sity's infrastructure de velopment. The plan in cludes setting up Ayur

TIMES NATION

both the verdict and former Maharashtra anti-terrorism

vote bank (with fabricated narrative)," he alleged. Fadnavis said that the at-

# 'Sanskrit is root of Vedic knowledge'

Ved Ghulghule & Sumukh Kulkarni

**Nagpur:** Chief minister Devendra Fadnavis on Friday said that Sanskrit is the key to all forms of ancient Vedic knowledge, and it not only needs to be preserved but also re-cultivated. He was speaking at the inauguration of the Dr Keshav Baliram Hedgewar administrative building and the bhoomipujan of new hostel complexes of the Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's new campus in Waranga near Wardha Road.

Calling Sanskrit a "complete language," Fadnavis highlighted its role in shaping India's scientific, spiritual, and philosophical heritage. "Sanskrit is the master key to all knowledge. Ayurveda, mathematics, astronomy, metallurgy — every innovation of ancient India was rooted in this language. Sanskrit language holds over 10,200 crore words in its vocabulary," he said.

Fadnavis recalled visiting Koyasan in Japan, where he saw Buddhist monks performing Indian rituals and reciting prayers in Sanskrit. "Their pronunciation had a Japanese accent, but the language was Sanskrit. It showed the global influence and timeless relevance of our traditions," he said, adding that he

**PLAN DETAILS**

- Total campus area: 50 acres
- Total classrooms: 10
- Construction cost: ₹6 crore
- Hostel Capacity: 200 boys + 200 girls
- Total grant approved: ₹52.04 crore

the university's infrastructure will be developed at par with international standards, similar to the Maharashtra National Law University campus, which shares a common wall with the KKSU.

"A master plan will be prepared soon. Funds will be sanctioned, and the university will be developed within a fixed timeframe," he said. He also announced plans to expand KKSU with sub-centres in Pune, Parbhani, Chattrapati Sambhajinagar, and Jalgaon, furthering Sanskrit education across Maharashtra. In Ratnagiri, the centre has already commenced.

Earlier in the day, KKSU vice-chancellor Hareram Tripathi announced that a Rs120 crore proposal has been sent to the state govt under the Rashtriya Uchhatar Shiksha Abhiyan for the university's infrastructure development. The plan includes setting up Ayur-

हिन्द प्रहरी (हिन्दी दैनिक समाचार-पत्र) प्रादेशिक

# संस्कृत बोलचाल की भाषा होनी चाहिए - श्री मोहनजी भागवत

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के डॉ. केशव बलिराम हेडगेवार अंतर्राष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का लोकार्पण

रामटेक : (डॉक्टर रेणुका भोकरे) शुक्रवार, १ अगस्त, २०२५ को प्रातः 10.00 बजे वारंगा में कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के डॉ. केशव बलिराम हेडगेवार अंतर्राष्ट्रीय शैक्षणिक भवन के उद्घाटन समारोह संपन्न हुआ। इस समारोह में, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के परम्पू डॉ. केशव बलिराम हेडगेवार अंतर्राष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का उद्घाटन किया गया। इस अवसर पर परम्पू.पू. डॉ. केशव बलिराम हेडगेवार स्मारक एवं स्मारिका प्रकाशन का भूमिपूजन किया गया। माननीय कुलपति ने माननीय श्री मोहनजी भागवत और माननीय मुख्यमंत्री श्री देवेंद्र फडणवीस सहित सभी गणमान्य व्यक्तियों का शाल, श्रीफल और स्मृति चिन्ह भेंट करके सत्कार किया। कुलगुरु श्री. हरेराम त्रिपाठी ने अपने प्रास्ताविक में कहा, मैं यह गुलामगिरी की देवेंद्र फडणवीस जी का आभारी हूं जिनके कार्यकाल में यह भूमि नई प्रकाश की गई और कारंजा सरसंघचालक श्री मोहन जी भागवत जी इन दोनों का हृदय से आभारी हूं जिनके कार्यकाल द्वारा ये विश्वविद्यालय के भवन के भूमिपूजन श्री मोहनजी भागवत मुख्य अतिथि के रूप में और महाराष्ट्र के माननीय मुख्यमंत्री श्री देवेंद्र फडणवीस प्रमुख अतिथि के रूप में उपस्थित रहे। कार्यक्रम की अध्यक्षता माननीय कुलगुरु प्रो. हरेराम त्रिपाठी ने की।कार्यक्रम के प्रारंभ में पंढरकवाडा पाटिल, उच्च एवं तकनीकी शिक्षा मंत्री, माननीय सिंह राव मंत्री श्री आशीषजी जयस्वाल, संस्कृत भारती अखिल भारतीय संगठन मंत्री देवानंदजी, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के संस्थापक सह डॉ. पंकज चांदे, पूर्व कुलपति सह डॉ. उमा वैद्य, उपस्थित रहे। कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल, अधिष्ठाता भारत अध्ययन केंद्र प्रा.डॉ. केशव ठाकरे और प्रा.ड विद्या के लिए एक अध्ययन पर स्थापित यह शैक्षणिक संकुल भारत की महान देन है। डॉ.पंकज चांदे ने अपने भाषण में कहा, कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के संस्थापक सह कुलपति द्वारा किए गए कठिन परिश्रम के कारण ही हम आज उसी स्थान पर यह भवन बना पाए हैं। यह खुशी की बात है कि इस परिसर में संस्कृत भाषा को बढ़ावा देने और एक नई पीढ़ी का निर्माण करेगा। अधिष्ठाता भारत अध्ययन केंद्र प्रा.डॉ. केशव ठाकरे ने अपने भाषण में कहा, विश्वविद्यालय को यह सुविधा मिली है। संस्कृत भाषा को बढ़ावा देने और उसके साथ ही उसे रोजगार से जोड़ने के लिए विश्वविद्यालय ने कई पाठ्यक्रम शुरू किए हैं। इस अवसर पर माननीय मुख्यमंत्री श्री देवेंद्र फडणवीस ने अपने भाषण में कहा, विश्वविद्यालय के डॉ.केशव बलिराम हेडगेवार अंतर्राष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का लोकार्पण मेरे हाथों हुआ है। यह मेरा सौभाग्य है। संस्कृत भाषा को बढ़ावा देने के लिए एक अंतर्राष्ट्रीय स्तर का अध्ययन केंद्र की स्थापना हो इस संकल्प को साकार करने के लिए महाराष्ट्र सरकार ने विश्वविद्यालय को 50 एकड़ भूमि दी है। मुझे पूरा विश्वास है कि अंतर्राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीयस्तरका डॉ. हेडगेवार के तत्वज्ञान में राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ की जन्मशती के अवसर पर स्थापित यह शैक्षणिक संकुल भारत की महान देन है। डॉ.पंकज चांदे

लोकसत्ता
लोकमान्य लोकवाणी

# संस्कृत विद्यापीठाच्या सर्व वास्तुंना आद्य सरसंघचालक डॉ. हेडगेवारांचे नाव

लोकसत्ता खास प्रतिनिधी

**नागपूर :** वारंगा येथे कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचा नवीन शैक्षणिक परिसर उभारण्यात आला असून त्याला आद्य सरसंघचालक डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार यांचे नाव देण्यात आले आहे. विशेष म्हणजे, येथे उभारण्यात येणारे मुला-मुलींचे वसतिगृह आणि आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलालाही डॉ. हेडगेवारांचे नाव देण्यात आले आहे. या शैक्षणिक भवनाचा लोकार्पण सोहळा १ ऑगस्टला सकाळी १० वाजता सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांच्या हस्ते व मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या उपस्थितीत होणार आहे.

**लो**

**विद्यापीठाच्या विस्तारासाठी राज्य शासनाने २०१५ मध्ये ५० एकर जागा दिली होती. ही जागा प्राप्त होताच २०१७ च्या सप्टेंबरमध्ये भूमिपूजन झाले.**

विद्यापीठाच्या विस्तारासाठी राज्य शासनाने २०१५ मध्ये ५० एकर जागा दिली होती. ही जागा प्राप्त होताच २०१७ च्या सप्टेंबरमध्ये भूमिपूजन झाले. या शैक्षणिक भवनासाठी 'रूसा'कडून ५ कोटी रुपयांचे अनुदान प्राप्त झाले. प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांच्या नेतृत्वाखाली या अनुदानातून सध्याचे आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन आकाराला आले आहे. शुक्रवारी शैक्षणिक परिसराच्या लोकार्पणासह डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार मुला-मुलींच्या वसतिगृहाचे भूमिपूजन, डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाचे उद्घाटन करण्यात येणार आहे. या कार्यक्रमाला पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील, अर्थराज्यमंत्री आशीष जयस्वाल उपस्थित राहतील.

### विद्यापीठात काय?

या शैक्षणिक भवनात साहित्य, ज्योतिष, दर्शन, बहुशाखीय संस्कृत विषयातील अभ्यासक्रम राहणार आहेत. तसेच, अत्याधुनिक ग्रंथालय, संगणक केंद्र आदींची सोय उपलब्ध राहील. येत्या काळात संस्कृत व प्राच्यविद्येसाठी आंतरराष्ट्रीय संशोधन केंद्र, पारंपरिक शास्त्राध्ययनासाठी आंतरराष्ट्रीय गुरुकुल आणि अत्याधुनिक विषयांचे अभ्यास असा प्राचीन ते अर्वाचीन विषयांचे अध्ययन केंद्र हे अभिनवभारती वारंगा आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसराचे ठळक वैशिष्ट्य असेल. याशिवाय या परिसरात अध्ययन करणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या सुविधेसाठी मुला-मुलींच्या स्वतंत्र छात्रावासाची निर्मिती लवकरच करण्यात येणार आहे. या छात्रावासांमध्ये संस्कृत अध्ययन करणाऱ्या विदेशी छात्रांकरिता देखील निवासव्यवस्था करण्यात येणार आहे.

लोकमत

# डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण उद्या

**कुलगुरू डॉ. हरेराम त्रिपाठी यांची माहिती**

लोकमत न्यूज नेटवर्क

**नागपूर :** कवी कुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्व विद्यालयाच्या अभिनव भारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसरातील डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण शुक्रवारी दि. १) सकाळी १० वाजता सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांच्या हस्ते वर्धा मार्गावरील वारंगा येथे होणार आहे, अशी माहिती विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी यांनी पत्रकार परिषदेत दिली.

**सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांच्या हस्ते होणार उद्घाटन**

समारंभाला प्रमुख पाहुणे म्हणून मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस उपस्थित राहणार आहेत. अध्यक्षस्थानी कवी कुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्व विद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी राहतील. यावेळी महसूल तथा पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील, अर्थ राज्यमंत्री आशिष जयस्वाल, माजी कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे, माजी कुलगुरू प्रो. उमा वैद्य, खासदार श्यामकुमार बर्वे, आमदार समीर मेघे, कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल, अभिनव भारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर वारंगाचे संचालक डॉ. कृष्णकुमार पांडेय यांची प्रमुख उपस्थिती लाभणार आहे. समारंभात डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण, डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार मुला-मुलींच्या वसतिगृहाचे भूमिपूजन आणि डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुलाचे उद्घाटन होणार आहे. पत्रकार परिषदेला कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल, प्रो. कृष्णकुमार पांडेय, अधिष्ठाता प्रो. कविता होले, विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळाचे संचालक प्रो. प्रसाद गोखले, जनसंपर्क अधिकारी डॉ. रेणुका बोकारे उपस्थित होते.

Hello Nagpur
Page No. 5 Jul 31, 2025
Powered by: erelego.com

# डॉ. हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे शुक्रवारी लोक

## सरसंघचालक व मुख्यमंत्र्यांच्या हस्ते होणार

**नागपूर :** कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या अभिनवभारती आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसरातील डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचा लोकार्पण समारंभ शुक्रवारी, १ ऑगस्ट रोजी सकाळी १० वाजता वारंगा येथे आयोजित केला आहे. डॉ. हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवनाचे लोकार्पण, डॉ. हेडगेवार मुला-मुलींच्या छात्रावासाचे भूमिपूजन, डॉ. हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय [illegible] मोहन भागवत यांच्या हस्ते व मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या उपस्थितीत होईल, अशी माहिती कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांनी पत्रकार परिषदेत दिली.

समारंभाच्या [illegible] उपस्थि पूर्वकु खास

# TheHitavada

Nagpur City Line | 2025-07-31 | Page- 8
ehitavada.com

# Dr Hedgewar Intl Education Bhavan [illegible]guration on 1st

[illegible]er

[illegible]nceremonyof International Gurukul. The inaugural ceremony will be presided over by Vice

वारंगा को शिक्षा का हब बनाने का सपना हुआ साकार • डॉ. हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का उद्घाटन 1 अगस्त को

# वैश्विक स्तर पर होगी प्राचीन भारतीय ज्ञान, परंपरा की पहचान

अंतरराष्ट्रीय स्तर की सुविधाएं • सरसंघचालक और मुख्यमंत्री होंगे मुख्य अतिथि

हिती मास्तर | नागपूर

वारंगा स्थित अभिनव भारती अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर में डॉ. केशव बलिराम हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन साकार किया गया है। इसका उद्घाटन शुक्रवार, 1 अगस्त को सुबह 10 बजे किया जाएगा। इस दौरान राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ के सरसंघचालक मोहन भागवत और महाराष्ट्र के मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस उपस्थित रहेंगे। कार्यक्रम की अध्यक्षता कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के कुलपति प्रो. हरेराम त्रिपाठी करेंगे। नागपुर में आयोजित प्रेस कॉन्फ्रेंस में इस संबंध में जानकारी दी गई।

**विकास यात्रा की पृष्ठभूमि :** महाराष्ट्र सरकार ने 2015 में वारंगाकौंडी में विश्वविद्यालय के विस्तार के लिए 50 एकड़ भूमि प्रदान की थी। उसके बाद 2017 में संस्था कुलपति तुमाने ने शिलान्यास किया। पूर्व कुलपति प्रो. श्रीनिवास वरखेडी ने संपूर्ण विकास की रूपरेखा तैयार की और रूसा योजना के तहत 5 करोड़ की अनुदान राशि से निर्माण कार्य शुरू हुआ। इस संस्थान का निर्माण पूर्व कुलपति प्रो. पेंकज चांदे और वर्तमान कुलपति प्रो. त्रिपाठी के नेतृत्व में पूर्ण हुआ।

**तैयारियां और लाइव प्रसारण**

समारोह में मंत्री चंद्रशेखर बावनकुले, चंद्रकांत पाटील, आशीष जायसवाल, पूर्व कुलपति डॉ. पंकज चांदे, प्रो. उमा वैद्य, सांसद श्याम कुमार बर्वे और विधायक समीर मेघे सहित अनेक गणमान्य अतिथि उपस्थित रहेंगे। कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल, परिसर निदेशक प्रो. कृष्ण कुमार पांडे, प्रभार प्रमुख डॉ. रेणुका बोकारे समेत विश्वविद्यालय का समस्त प्रशासनिक दल तैयारियों में जुटा है। समारोह का लाइव प्रसारण किया जाएगा।

**तीन परियोजनाओं का लोकार्पण**

समारोह के दौरान डॉ. हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन के साथ डॉ. हेडगेवार बालक एवं बालिका छात्रावास और डॉ. हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय गुरुकुल का उद्घाटन भी किया जाएगा। इन संस्थानों का उद्देश्य संस्कृत और प्राचीन भारतीय ज्ञान परंपरा को वैश्विक स्तर पर पहुंचाना है। इन परियोजनाओं में साहित्य, ज्योतिष, दर्शन जैसे बहु-विषयक पाठ्यक्रमों के साथ आधुनिक पुस्तकालय, कंप्यूटर केंद्र, अंतरराष्ट्रीय शोध संस्थान, तथा पारंपरिक विज्ञान आधारित गुरुकुल की भी स्थापना की जाएगी।

Thu, 31 July 2025
https://epaper.bhaskarhindi.com/c/77857243

[illegible] कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी राहतील. कार्यक्रमाला सारस्वत अतिथी म्हणून महसूल व पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे, उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांत पाटील, अर्थराज्यमंत्री आशीष जयस्वाल उपस्थित राहतील.

**शैक्षणिक भवनाचे स्वरूप**

या शैक्षणिक भवनात साहित्य, ज्योतिष, दर्शन, बहुशाखीय संस्कृत विषयातील अभ्यासक्रमांचे परिचालन होईल. अत्याधुनिक ग्रंथालय, संगणक आहेत. येत्या काळात संस्कृत व प्राच्यविद्येसाठी आंतरराष्ट्रीय संशोधन केंद्र, पारंपरिक शास्त्राध्ययनासाठी आंतरराष्ट्रीय गुरूकुल व अत्याधुनिक विषयांचा अभ्यास असा प्राचीन ते असेल.

याशिवाय या परिसरात [illegible] करणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या सुवि मुला-मुलींच्या स्वतंत्र छात्रा निर्मिती लवकरच करण्यात आहे.

या छात्रावासांमध्ये अध्ययन करणाऱ्या छात्रांकरिता निवासव्यवस्था व येणार आहे. कुलसचिव डॉ. शुक्ल, अभिनवभारती आंत शैक्षणिक परिसर, वारंगाचे प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, अ प्रो. कविता होले, विद्यापीठ विकास मंडळाचे संचालक प्रो गोखले, जनसंपर्क अधिका रेणुका बोकारे विशेषत्वाने होते. *(तथा वृ*

# [illegible]pen Hedgewar [illegible] Waranga on Fri

[illegible]ankule, higher [illegible] education mi- [illegible] Chandrakant Patil, and minister of state for finance Ashish Jaiswal.

Former VC Pankaj Chande, former VC Uma Vaidya, MP Shyamkumar Barve, and MLA Sameer Meghe will be present.

Registrar Devanand Shukla and AIAC Waranga director Prof Rushikumar Bande will also be present.

In 2015, the Maharashtra govt provided 50 acres of land for the expansion of the university. Subsequently, to establish Waranga campus as an education hub, an additional 50 acres of land was allocated to KKSU, alongside IIIT and Maharashtra National Law University, for the development of an extended academic campus in Waranga. The foundation stone was laid in September 2017.

A grant of ₹5 crore was received from RUSA for this academic building. Under the leadership of Prof Hare Ram Tripathi, the current international academic building was constructed with this grant. In the coming years, the AIAC will feature a global research centre for Sanskrit and Oriental Studies, an international gurukul for traditional science studies, and a study centre for subjects ranging from ancient to modern.

KKSU is the only Sanskrit language university in Maharashtra. It has been awarded the highest grade of 'A Plus' by NAAC.

The university is recognised for its diverse, socially relevant, and academic programmes, conferences and workshops.

[illegible] Bhagwat will inaugurate the Kavikulguru Kalidas Sanskrit University's (KKSU) prestigious Dr Keshav Baliram Hedgewar International Academic Building at its Abhinavbharti International Academic Campus (AIAC) at Waranga, off Wardha Road, on Friday.

He will also perform the groundbreaking ceremony for boys and girls hostels and an international gurukul.

The ceremonies will be held in the presence of CM Devendra Fadnavis, presided over by vice-chancellor Hare Ram Tripathi.

The guests will include revenue minister Chandras-

Powered by Bharati Web

Scanned with CamScanner

Powered by Bharati Web

# संस्कृत भारतीयता का सार है: मोहन भागवत

नागपुर.

> संस्कृत से आत्मबल और राष्ट्रीय चेतना जागृत होती है

संस्कृत केवल एक भाषा नहीं, बल्कि भारतीयता का सार है। जब संस्कृत समाप्त जाएगी, तभी देश को समझा जा सकेगा। संवाद की भाषा जब संस्कृत होगी, तब भाषाओं से जुड़ा आत्मबल जागृत होगा। ऐसे विचार सरसंघचालक मोहन भागवत ने रखे। कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के रामटेक स्थित अभिनव भारती अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर में शुक्रवार को एक ऐतिहासिक क्षण दर्ज हुआ। यहां डॉ. केशव बलीराम हेडगेवार अंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक भवन का उद्घाटन किया गया। जिसमें मुख्य अतिथि के रूप में वह बोल रहे थे। इस भव्य समारोह में न केवल शैक्षणिक विकास की योजनाओं की झलक मिली, बल्कि संस्कृत भाषा के भविष्य की दिशा भी तय की गई। मोहन भागवत ने कहा कि संस्कृत केवल अतीत की भाषा नहीं है, बल्कि यह हमारी आत्मा की भाषा है। यह भाषा हमें जोड़ती है, सोचने का तरीका देती है और जीवन को दिशा देती है। उन्होंने कहा कि संस्कृत को पुनर्जीवित करने के लिए हमें इसे केवल पढ़ाना नहीं, बल्कि बोलना भी होगा। तभी यह भाषा फिर से जीवंत हो सकेगी।

**उद्घाटन के साथ भविष्य के निर्माण की भी रखी नींव :** इस समारोह में केवल शैक्षणिक भवन का उद्घाटन हुआ, बल्कि डॉ. हेडगेवार बालक भवन प्रद्यट के उद्घाटन से बच्चों कि रुचि ही शक्ति, उजर्ा और लक्ष्मी का स्रोत है, और यह रस संस्कृत जैसे ज्ञानपुंज भाषा से उत्पन्न होता है। मंच पर प्रमुख रूप से कुलगुरु प्रो. हरेराम त्रिपाठी की अध्यक्षता में कार्यक्रम संचालित हुआ। प्रो. त्रिपाठी ने भावनात्मक होकर बताया कि इस भवन का निर्माण पूर्व कुलगुरियों के प्रयासों से संभव हुआ, और अब इस परिसर में अंतरराष्ट्रीय अनुसंधान केंद्र, गुरुकुल एवं प्राचीन संस्कृत भारती के देवस्थानों से आधुनिक विषयों पर अध्ययन केंद्र बनाए जाएंगे।

**गौरवशाली उपस्थिति और भाव स्थान :** कार्यक्रम में उच्च व तकनीकी शिक्षामंत्री चंद्रकांत पाटिल, जिल राज्य सभी आशिष जैस्वाल, संस्कृत भारती के देवस्थानों, कुलगुरु प्रो. हरेराम त्रिपाठी, वेद पंडित, संस्कृत विद्वान, छात्र-छात्राएं और बड़ी संख्या में गणमान्य नागरिक उपस्थित थे। सभी ने भव्य परिसर को देखा और इसे भविष्य की संस्कृत शिक्षा का केंद्र बताया।

**विश्वस्तरीय शिक्षा केंद्र के रूप में विकसित होगा परिसर : मुख्यमंत्री फडणवीस**

महाराष्ट्र के मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस ने अपने उद्बोधन में कहा कि राज्य सरकार ने विश्वविद्यालय को 50 एकड़ भूमि दी है ताकि इसे एक वैश्विक संस्कृत अध्ययन केंद्र के रूप में विकसित किया जा सके। उन्होंने यह भी आश्वास दिया कि इस परिसर को 21वीं सदी की आवश्यकताओं के अनुरूप विश्वस्तरीय आधारभूत सुविधाओं से सुसज्जित किया जाएगा। उन्होंने कहा कि एक पृथक बैठक के माध्यम से इस विकास कार्य को समयबद्ध रूप में संपन्न किया जाएगा, और केंद्र सरकार से आवश्यक सहयोग भी लिया जाएगा।

**संस्कृत विश्वविद्यालय की नयी उड़ान**

इस अवसर पर कुलगुरु ने महाराष्ट्र सरकार से पीएम-उषा योजना के अंतर्गत 120 करोड़ रुपये तथा अनुसंधान केंद्र, गुरुकुल व अन्य सुविधाओं हेतु 300 करोड़ रुपये की निधि की मांग रखी। फडणवीस ने भरोसा दिलाया कि संस्कृत जैसी ज्ञानवर्धक भाषा के संवर्धन में वे स्वयं अपनी सेवाएं देंगे और केंद्र से भी आवश्यक सहयोग सुनिश्चित करेंगे। विश्वविद्यालय का यह शैक्षणिक परिसर न केवल संस्कृत की पुनर्प्रतिष्ठा का मंच बनेगा, बल्कि नवयुवक भारत के आत्मनिर्भर विचार में एक सशक्त आधारशिला के रूप में खड़ा होगा। हेमाद्रि हेमाद्रिपंत मंत्रोच्चार संतोष पाठीवर के निर्देश कार्य में योगदान की विशेष सराहना की गई।कार्यक्रम का संचालन राज्यान के साथ हुआ।

विश्वविद्यालय के पूर्व कुलपति सभी अतिथियों का स्वागत शाल, डॉ. पंकज चांदे व प्रो. उमा वैद्य, श्रीफल व स्मृति चिह्न से किया गया। कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल तथा कार्यक्रम का संचालन प्रो. पराग जोशी वारंग परिसर निदेशक प्रो. कृष्णकुमार ने किया, जबकि आभार प्रदर्शन प्रो. पांडे विशेष रूप से उपस्थित रहे। कृष्णकुमार पांडे ने किया।

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

# संस्कृत विद्यापीठामध्ये संस्कृत सप्ताहाचा शुभारंभ

## डॉ. लीना रस्तोगी यांचा 'वाग्देवी' उपाधीने सन्मान

रामटेक, तालुका प्रतिनिधी. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठात संस्कृत सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले आहे. विद्यापीठाचे रामटेक, वारंगा आणि रत्नागिरी हे शैक्षणिक परिसर दरवर्षी अनोखे, पारंपरिक आणि सर्जनशील उपक्रम आयोजित करतात. यावेळी संस्कृत सप्ताह आयोजित करण्यात आला आहे.

अध्यक्षस्थानी कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी तर प्रमुख अतिथी म्हणून सत्कारमूर्ती डॉ. लीना रस्तोगी आणि विविध संकायांचे अधिष्ठाता प्रा. कविता होले, प्रा. ललिता चंद्रात्रे, प्रा. कृष्णकुमार पांडेय, प्रा. कलापिनी अगस्ती, प्रा. हरेकृष्ण अगस्ती प्रामुख्याने उपस्थित होते. कार्यक्रमाला वेदमंत्रघोषात दीपप्रज्वलनाने सुरुवात झा

### सप्ताहात संस्कृत अन् संस्कृतीचा मिलाप

कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांनी संस्कृत आणि संस्कृती यांचा मिलाफ आणि त्याचे प्रदर्शन या संस्कृत सप्ताहाद्वारे दिसून येते. संस्कृतची आधुनिक युगातील प्रासंगिकता, तसेच आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या उपयोजनाद्वारे संस्कृतची सर्वांपर्यंत प्रभावीपणे पोचविण्याची क्षमता या सर्जनशील स्पर्धांमधून प्रकट होते. संस्कृत भाषा ही जिवंत भाषा आहे. संस्कृत विद्यापीठ हे केवल प्रचार-प्रसार करण्यापुरते मर्यादित नाही तर संस्कृत भाषेद्वारे आम्ही माणसे जोडतो. संस्कृत भाषेचे उपयोजन आधुनिक युगात किती वैविध्याने, लवचिकतेने आणि सर्जनशीलतेने करता येते, हे देखिल अशा संस्कृत केंद्री उपक्रमातून समाजासमोर प्रदर्शित करते. संस्कृत हे सर्वांसाठी खुले आहे, त्यामुळे संस्कृत शिकणाऱ्या सर्वांचेच आमच्या विद्यापीठात स्वागत

शनिवार, २ ऑगस्ट २०२५ | नागपूर

# कालमर्यादेत जागतिक पातळी संस्कृत विद्यापीठ उभारू : मुख्य

## डॉ. केशव बलीराम हेडगेवार आंतरराष्ट्रीय गुरुकुल व शैक्षणिक भवनचे लोक

लोकवाहिनी न्यूज

नागपूर : जगातील सर्वांत जुन्या संस्कृती कालगणीक त्यागता झाल्या, त्यामोल ज्ञानच्या पलू भारतीय संस्कृतीला सशक्त स्वरूपात टिकवून राहावे आणि, भारतीय संस्कृतीला टिकवून उंचण्याचे मोलाचे कार्य संस्कृत भाषेच्या पाठ्यपुस्तक शक्य झाले. स्थापत्य, आयुर्वेद, खगोल, गणित, रसायन आदी ज्ञानशाखांतील ज्ञानभंडार संस्कृत भाषेमध्ये आहेत. त्याला समाजापुढे घेण्यासाठी कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय मोलाची भूमिका बजावेल असा विश्वास व्यक्त करीत त्याला जागतिक पातळीच्या दर्जा मिळवून देऊ, असे प्रतिपादन केले. भारतीय संस्कृती, भारतीय ज्ञानपरंपरा, भारतीय जीवनपद्धती यांचे संवर्धन करण्यासाठी संस्कृत भाषेचा प्रसार होणे आवश्यक असल्याचे मत केंद्रीय संस्कृत विद्यापीठ परिषदेचे पदाधिकारी व माजी खासदार डॉ. सच्चिदानंद मिश्रा यांनी व्यक्त केले. संस्कृत भाषेचे विद्यापीठ सहकार्यासाठी डॉ. श्रीकांत जिचकार व माजी संस्थाध्यक्ष कुलगुरू डॉ. पंकज चांदे यांनी दिलेल्या योगदानाचा गौरवपूर्ण उल्लेख मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी केला.

TheHitavada
Nagpur City Line | 2025-08-12 | Page- 8
ehitavada.com

# Sanskrit should become spoken language: Dr Bhagwat

Dr Mohan Bhagwat, Devendra Fadnavis, Chandrakant Patil, Prof Hareram Tripathi and others during the inauguration of Dr Keshav Baliram Hedgewar International Academic Complex at KKSU.

Staff Reporter

ADVOCATING spread of Sanskrit language, the Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) chief Dr Mohan Bhagwat, on Friday said, "Sanskrit must not remain limited to scholarly study, but become a living and spoken language."

Dr Bhagwat made this statement during the inauguration of Dr Keshav Baliram Hedgewar International Academic Complex at Kavikulguru Kalidas Sanskrit University (KKSU) in Ramtaga on Friday. Dr Bhagwat also laid foundation stone for boys' and girls' hostels and Dr Keshav Baliram Hedgewar International Gurukul in the college premises.

"Sanskrit needs to evolve beyond Pandemic and ritualistic use to become a medium of daily communication. Languages is the expression of a society's emotion, and Sanskrit is the origin of all Indian languages. To truly understand India, one must understand Sanskrit," said Dr Bhagwat said.

Addressing the gathering, Dr Bhagwat emphasised that India's self-reliance lay not only in material strength, but in intellectual and cultural strength. "India was a global leader from the 1st to the 16th century. We declined only when we forgot our purity (sattva), our true essence. Where there is purity, there is power, energy, and prosperity," he added. Bhagwat called for both State support and public participation in the university's mission, stressing that, Sanskrit should gradually become a language of common use in the region around the university. Chief Minister Devendra Fadnavis was present as guest of honour. Minister of Higher and Technical Education Chandrakant Patil and State Minister Adv Ashish Jaiswal were also on the dais as guests during the event. Fadnavis, in his speech, highlighted the importance of Sanskrit in reviving India's cultural and intellectual heritage.

"Sanskrit is the treasure house of knowledge and the key to India's progress. Jain and Buddhist traditions are also preserved in Sanskrit, and many Indo-European languages trace their roots to it," said Fadnavis. "I regret not learning Sanskrit earlier, as I have been deprived of vast knowledge, but I will now make efforts to study it," he confessed. Fadnavis also mentioned that, to promote Sanskrit at international level, the Maharashtra Government gave 50 acre land to the university. The guests underlined that reviving Sanskrit is essential to preserving India's civilisational identity and to ensuring that its intellectual and spiritual wealth continues to inspire the world. Prof Hareram Tripathi, Vice Chancellor, KKSU presided over the event. Prof Parag Joshi conducted the proceedings. Prof Krishnakumar Pandey proposed a vote of thanks.

Powered by Bharat Web

# डॉ. लीना रस्तोगी यांना वाग्देवी सन्मान

नागपूर: संस्कृत दिनानिमित्त संस्कृत विदुषी डॉ. लीना रस्तोगी यांना कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांच्या हस्ते 'वाग्देवी' सन्मान देवून सत्कार करण्यात आला. सन्मानपत्र, शाल, श्रीफळ, भेटवस्तू व रोख रक्कम असे सत्काराचे स्वरूप होते. संस्कृत भाषा प्रचारिणी सभेच्या डॉ. हंसश्री मराठे यांचाही याप्रसंगी सत्कार करण्यात

प्रमुख अतिथी लीना रस्तोगी आणि विविध विभागाचे अधिष्ठाता प्रा. कविता होले, प्रा. ललिता चंद्रात्रे, प्रा. कृष्णकु अगस्ती, अगस्ती व प्रास्ताविक केले. प्रा. संकल्पनेत परिषदेचे' अतिथी करण्यात या सप स्पर्धांचे ३ होते. उपकेंद्रानें आयोजन संचालन सचिन द्विवे अमित भा

TheHitavada
Nagpur City Line | 2025-08-12 | Page- 8
ehitavada.com

# 'AI to promote Sanskrit language is need of the hour'

Dr Leena Rastogi was felicitated during the event, while Prof Hareram Tripathi, Prof Kavita Hole and others are seen.

Staff Reporter

"THERE is an ample scope for adoption of Artificial Intelligence (AI) in the Sanskrit language, and every scholar and student should adopt this technology for popularising the language," said Dr Leena Rastogi during her felicitation programme conducted by Kavikulguru Kalidas Sanskrit University (KKSU) to mark the 'Sanskrit Week' celebration at KKSU Premises on Monday.

guage among the masses and discuss the language.

KKSU is not just to educ people in Sanskrit language also to join like-minded peo for a better future for Sansk said Prof Tripathi.

Prof Harikrishna Agasthi a Dr Sachin Diwedi conducted programme. Chief guest Rastogi was honoured with a c tificate, shawl, shrifal, mem to and a cash prize.

Prof Kavita Hole, Prof Le Chandratre, Prof Krishnaku

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांची ग्वाही : विद्यापीठाच्या आंतरराष्ट्रीय गुरूकुल व शैक्षणिक भवनचे लोकार्पण

# जागतिक पातळीचे संस्कृत विद्यापीठ उभारू

नागपूर, ज्युरो रिपोर्टर. जगातील अनेक जुन्या संस्कृती कालगणिक नामशेष झाल्या. परंतु भारतीय संस्कृतीला सनातन स्वरूपात टिकवून राहता आले. भारतीय संस्कृतीला टिकवून ठेवण्याचे मोलाचे कार्य संस्कृत भाषेमुळे शक्य झाले. स्थापत्य, आयुर्वेद, खगोल, गणित, रसायन आदी ज्ञानशाखांतील ज्ञानभंडार संस्कृत भाषेमध्ये आहे. त्याला समाजापुढे नेण्यासाठी कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय मोलाची भूमिका बजावेल असा विश्वास व्यक्त करीत त्याला जागतिक पातळीच्या दर्जा मिळवून देऊ, असे प्रतिपादन मंत्री चंद्रकांत दादा पाटील, वित्त राज्यमंत्री अॅड. आशिष जायस्वाल, कुलगुरू हरेराम त्रिपाठी, संस्थापक कुलगुरू डॉ पंकज चांदे व मान्यवर उपस्थित होते.

हस्ते झाले. व्यासपीठावर सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत, उच्च व तंत्र शिक्षण मंत्री चंद्रकांत दादा पाटील, वित्त राज्यमंत्री अॅड. आशिष जायस्वाल, कुलगुरू हरेराम त्रिपाठी, संस्थापक कुलगुरू डॉ पंकज चांदे व मान्यवर उपस्थित होते.

### मूल्य नव्या पिढीपर्यंत पोहोचवा

संस्कृत ज्ञान भांडीवत हे मूल्य नव्या पिढीपर्यंत पोहोचले पाहिजे. ती आपली ज्ञानभाषा आहे. 102 अब्ज 78 कोटी 50 लाख एवढी सध्यस्थिया संस्कृतमध्ये आहे. जगातील समृद्ध भाषा म्हणून संस्कृतकडे पाहिले जाते. या विद्यापीठाला मान्यतेतून आपण संस्कृतला अधिक समृद्ध करू या, असे आवाहन केले. 'संस्कृत भाषा मला दिवेकरांची इच्छा आहे. माझी आई संस्कृतमध्ये एम. ए. आहे. भविष्यात या विद्यापीठाच्या तरेल माझी संस्थित मी निश्चित पहिले अशी कृतज्ञताही त्यांनी व्यक्त केली.

त्यांनी युनिव्हर्सिटीच्या भतीवर येण्या काळात निश्चित कालमर्यादेत जागतिक पातळीवरचे संस्कृत विद्यापीठ उभारु असे त्यांनी सांगितले. कुलगुरू आचार्य हरेराम त्रिपाठी आपल्या ज्ञानविस्तार विद्यापीठामार्फत राबविलेल्या उपक्रमांची माहिती दिली. माजी कुलगुरू आचार्य उमा वैद्य, कुलसचिव देवानंद शुक्ल, अभिजन भारतीय संचालक प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय आदी मान्यवर यावेळी उपस्थित होते.

Orange City Plus Edition
Aug 02, 2025 Page No. 5
Powered by: Navarashtra.com

# वीरा बालगृहातील विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या राख्यांचे प्रदर्शन

अधिष्ठाता, भारतीय दर्शन तथा योग विभाग प्रो. कलापिनी अगस्ती, विद्यापीठ नियोजन विकास मंडळ संचालक प्रो. प्रसाद गोखले, विभाग प्रमुख, संस्कृत तथा साहित्य विभाग प्रो. पराग जोशी, विभाग प्रमुख, व्याकरण विभाग डॉ. जयवन्त चैधरी, शास्त्रविद्यागुरुकुलम् विभागाचे डॉ. राघवेन्द्र भट, डॉ. अमित भार्गव, डॉ. श्वेता शर्मा, तसेच विद्यापीठातील इतर अधिकारी व कर्मचारी, मुक्त व दूरस्थ विभागाची चमू तसेच डॉ. अनिल कुमार यांनी भेट दिली.

सर्वांनी एकवीरा मतिमंद मुलांचे बालगृह, काचुरवाही येथील विद्यार्थ्यांनी तयार केलेल्या राख्यांचे कौतुक केले व त्यांच्याकडून राखी खरेदी करून उत्स्फूर्त प्रतिसाद दिला. ■

लोकमत

# काळाचा आघात! संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू त्रिपाठी यांचा पत्नीसह कार अपघातात मृत्यू

## चालक वैभव मिश्रा गंभीर जखमी

लोकमत न्यूज नेटवर्क

**नागपूर :** रामटेक येथील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी (५८) आणि त्यांच्या पत्नी बदामी देवी (५६) यांचा उत्तर प्रदेशात कार अपघातात मृत्यू झाला. हा अपघात शनिवारी (दि.२३) पहाटे ५.४० वाजताच्या सुमारास घडला.

**वाराणसी-गोरखपूर मार्गावरील घटना**

मृत प्रो. हरेराम त्रिपाठी आणि त्यांच्या पत्नी बदामी देवी.

(जि.कुशीनगर) येथे मूळगावी जात होते. मात्र त्यांची इनोव्हो कार क्रमांक डीएल-३ सी.सी.टी. [illegible] वाराणसी गोरखपूर कुस्मा गावाजवळ उभ्या असलेल्या ट्रेलरला धडकली. या गंभीर अपघातात कुलगुरू त्रिपाठी व त्यांच्या पत्नी बदामीदेवी यांचा जागीच दुर्दैवी मृत्यू झाला. तर कारचालक वैभव मिश्रा (३५) हा गंभीर जखमी झाला. सलगच्या प्रवासाने चालकाला झोप येत असल्यामुळे त्या[illegible] आराम करण्यास [illegible] स्वत:च कार चाल[illegible] समोरच्या सीट[illegible] दरम्यान महामाग[illegible] असलेल्या ट्रेलर[illegible] जोरात धडकली[illegible] अनपेक्षित निधन[illegible] मोठीच हानी [illegible] प्रतिक्रिया संस्कृ[illegible] मान्यवरांनी व्यक्त

दैनिक बातमी जगत

आवाज जनसामान्यांच्या हक्काचा

## प्रो डॉ हरेराम त्रिपाठी यांना महाविद्यालयाच्या वतीने श्रद्धांजली अर्पण

बातमी जगत | प्रतिनिधी

**दुधा :** महात्मा गांधी प्रशासकीय सेवा महाविद्यालय दुधा ता.जि.बुलढाणा या महाविद्यालयांमध्ये कवी कुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे सन्माननीय कुलगुरू तसेच न्यायशास्त्राचे प्रख्यात विद्वान प्रो डॉ हरेराम त्रिपाठी यांना श्रद्धांजली अर्पण करण्यात आली. कवी कुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे माननीय कुलगुरू प्रा हरेराम त्रिपाठी आणि त्यांच्या सहचारणी सौ बदामी त्रिपाठी यांचा कुशीनगर जनपद येथे जात असताना रस्ते अपघातामध्ये त्यांचा जागीच मृत्यू झाला. प्रा हरिराम त्रिपाठी हे संस्कृत साहित्यातील मोठे विद्वान आणि साहित्यिक म्हणून ओळखले जात होते. कवी कुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठात त्यांनी अनेक शैक्षणिक आणि सांस्कृतिक उपक्रम राबविले होते. प्रो.हरेराम त्रिपाठी हे संस्कृत साहित्यातील मोठे विद्वान आणि साहित्यिक म्हणून ओळखले जात होते. महाविद्यालयाच्या वतीने प्रो डॉ हरिराम त्रिपाठी व त्यांच्या पत्नी स्व. बदामी त्रिपाठी यांना महाविद्यालयाच्या वतीने श्रद्धांजली अर्पण करण्यात आली. यावेळी महाविद्यालयाचा संपूर्ण शिक्षक शिक्षकेतर कर्मचारी व विद्यार्थी उपस्थित होते.

लोकसत्ता

लोकमान्य लोकशक्ती

## कुलगुरू हरेराम त्रिपाठी यांचा पत्नीसह रस्ते अपघातात मृत्यू

**नागपूर :** कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू हरेराम त्रिपाठी यांचे दुःखद निधन झाले. ते कुशीनगर, उत्तरप्रदेश येथे जात असताना २३ ऑगस्ट २०२५ रोजी पहाटे भीषण अपघातात त्यांचा मृत्यू झाला. त्यांच्यासोबत त्यांची पत्नी बदामी त्रिपाठी यांचाही मृत्यू झाला. त्यांचा चालक वैभव मिश्रा गंभीर जखमी असून रुग्णालयात उपचार घेत आहे. त्रिपाठी यांच्या निधनाने विद्यापीठावर शोककळा पसरली आहे.

प्रा. हरेराम त्रिपाठी हे भारतीय दर्शनशास्त्र, नव्यन्याय आणि न्यायशास्त्राचे मोठे विद्वान होते. रि[illegible] घ[illegible] दा[illegible]

कुलगुरू प्रा. त्रिपाठी व त्यांच्या सहचारिणी यांच्या अपघाताची घटना ऐकून अतिशय वाईट वाटले. भारतीय दर्शन आणि न्यायशास्त्रातील विद्वान म्हणून त्यांचे नाव घेतले जाते. त्रिपाठी कुर्टुबीय व संस्कृत विद्यापीठ परिवाराच्या दुःखात आम्ही सहभागी आहोत.

**- देवेंद्र फडणवीस,** मुख्यमंत्री.

नवराष्ट्र

www.navarashtra.com

## कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी सपत्नीक अपघातात ठार

## कालिदास विद्यापीठावर शोककळा

रामटेक, तालुका प्रतिनिधी. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी (६४) यांचा सपत्नीक अपघाती मृत्यू झाल्याची घटना समोर आली आहे. ते २३ ऑगस्ट रोजी पहाटे मऊ-कुशीनगर, उत्तरप्रदेश येथे जात असताना त्यांच्या गाडीचा भीषण अपघात झाला. या दुर्घटनेत त्यांच्यासह पत्नी श्रीमती बदामी

त्यांनी ७ जून २०२३ रोजी कुलगुरूपदाची सूत्रे स्वीकारली होती. दोन वर्षांच्या कार्यकाळात त्यांनी ७० कोटींचे अनुदान, संशोधन छात्रावास व सभागृहही पूर्णत्वास गेले. यापूर्वी त्यांनी संपूर्णानंद संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरूपद भूषविले होते. संस्कृत क्षेत्रातील उल्लेखनीय योगदानासाठी त्यांना राष्ट्रपती पुरस्कार, शांकर वेदान्त पुरस्कार, पाणिनी सन्मान यांसह अनेक राष्ट्रीय पुरस्कार प्राप्त झाले होते. त्यांच्या निधनाने संस्कृत क्षेत्राला मोठा धक्का बसल्याचे मत विविध

पुण्य नगरी

## रामटेकच्या संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी यांचे सपत्नीक निधन

**मूळ गाव कुशीनगर उत्तरप्रदेशला जाताना अपघात**

**रामटेक (नागपूर) :** कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी (५८) यांचे २३ ऑगस्टला पहाटे दोहरी घाट येथे रस्ते अपघातात सपत्नीक निधन झाले. ते मूळ गावी तरपदेशला सपत्नीक जात होते.

ी त्रिपाठी (५२) असे मृतक पत्नीचे वांचा चालक वैभव मिश्रा हा गंभीर असून लचार उपचार घेत आहे. कुलगुरू त्रिपाठी ीक निधनाने संपूर्ण कालिदास संस्कृत व परिवारात शोककळा पसरली आहे. प्रो. तसीय दर्शनशास्त्र, नव्यन्याय, सांख्ययोग, ल प्रख्यात विद्वान होते. त्यांनी कविकुलगुरू कृत विश्वविद्यालयाच्या कुलगुरुपदाची २०२३ ला स्वीकारली होती. तीन वर्षांच्या करून दिले होते. त्यांच्या कार्यकाळात वारंगा आंतरराष्ट्रीय परिसराच्या डॉ. हेडगेवार शैक्षणिक भवनाचे उद्घाटन मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस व राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे सरसंघचालक डॉ. मोहन भागवत यांच्या हस्ते झाले होते. त्यांना संस्कृतक्षेत्रातील विविध प्रशासकीय व शैक्षणिक कार्याचा दांडगा अनुभव होता. प्रो. त्रिपाठी हे श्री. लालबहादूर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय नवी दिल्ली येथे भारतीय दर्शनशास्त्राचे प्रोफेसर होते. त्यांनी संपूर्णानंद संस्कृत विश्वविद्यालयाचे कुलगुरुपदही भूषविले होते. प्रो. त्रिपाठी यांना संस्कृतक्षेत्रातील अतुलनीय योगदानकरिता केंद्र सरकारतर्फे मार्च महिन्यात राष्ट्रपती पुरस्कार, शांकर वेदान्त पुरस्कार, पाणिनी सन्मान तसेच उत्तरप्रदेश संस्कृत संस्थानच्या विशिष्ट सेवा पुरस्कारासह

TheHitavada

Nagpur City Line | 2025-08-25 | Page- 2

ehitavada.com

## KKSU Vice-Chancellor Prof Tripathi, his wife killed in road accident in UP

■ Ramtek Correspondent

THE Vice-Chancellor of Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University (KKSU), Ramtek, [illegible]sor Hareram Tripathi, died [illegible]ad accident on August 23 travelling to Mau, Kushi , Uttar Pradesh. His wife, [illegible]ni Tripathi, also lost her life [illegible]r accident. Their driver, [illegible]av Mishra, is critically [illegible]d and is undergoing treat-[illegible]in a hospital.

[illegible]fessor Tripathi was born in [illegible]He was known for his ami-[illegible]ature and his readiness to [illegible]thers. He left Ramtek on [illegible]t 22 at around 6 pm along [illegible]s wife by car for Mau, Uttar [illegible]sh. On August 23, at about [illegible]their vehicle collided with [illegible]y vehicle coming from the [illegible]ite direction. The collision [illegible]severe that the front por-[illegible]f the Innova car was com-[illegible]y crushed. Professor [illegible]hi and his wife died on the [illegible]while driver Mishra was [illegible]d with the help of passers-[illegible]I taken to a nearby hospi-[illegible]police.

[illegible]ording to police, Professor [illegible]hi was driving the car at [illegible]ne of the accident. Before [illegible]ishap, driver Mishra had [illegible]ned him that he was feel-[illegible]eepy. Tripathi then asked Mishra to rest in the back seat and took the wheel himself, with his wife seated beside him.

Professor Tripathi is survived by three sons and three daughters. He was a renowned scholar and philosopher in Indian Philosophy. *Nayya Nyaya, Samkhya*, Yoga and *Nyaya Shastra*. He had written more than 40 books on various subjects. He assumed charge as the Vice-Chancellor of KKSU on June 7, 2023. In his twenty-six month tenure, he secured a grant of Rs 70 crore for the university, along with funds for research projects, seminars, workshops and conferences.

Professor Tripathi had served as a Professor of Indian Philosophy at Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University, New Delhi, and was also Vice Chancellor of Sampurnanand Sanskrit University, Varanasi. He was honoured with the Maharshi Badarayana President's Award by the Government of India for his contribution to Sanskrit. He also received the Shankar Vedanta Award, Panini Award and the Distinguished Service Award from the Uttar Pradesh Sanskrit Sansthan. The funeral procession of Professor Tripathi and his wife began from the residence of Professor Vashishth Tripathi on August 24 at 7 am. It reached Harishchandra Ghat in Varanasi, where their last rites were performed.

The mangled remains of Prof Tripathi's car. (Inset) Prof Hareram Tripathi and (right) his wife Badami Tripathi.

Powered by Bharati Web

## कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांचे निधन

म.टा.प्रतिनिधी, नागपूर

रामटेक येथील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रा. हरेराम त्रिपाठी (वय ५८) यांचा शनिवारी पहाटे रस्ते अपघातात मृत्यू झाला. उत्तर प्रदेशातील मऊजवळ झालेल्या अपघातात प्रा. त्रिपाठी यांच्या पत्नी बदामी त्रिपाठी (वय ५२) यांचाही मृत्यू झाला.

कुलगुरू प्रा. त्रिपाठी हे उत्तर प्रदेशातील कुशीनगरजवळील मऊ येथे जात असताना पहाटे ५.३० ते ६ वाजताच्या दरम्यान त्यांची कार ट्रेलरवर आदळली. या भीषण अपघातात प्रा. त्रिपाठी आणि त्यांच्या पत्नी जागीच ठार झाल्या. त्यांचा चालक वैभव मिश्रा हा गंभीर जखमी असून त्याच्यावर रुग्णालयात उपचार सुरू आहे.

प्रा. हरेराम त्रिपाठी हे भारतीय दर्शनशास्त्र, नव्यन्याय, सांख्ययोग, न्यायशास्त्राचे प्रख्यात विद्वान व दार्शनिक होते. त्यांनी ७ जून २०२३ रोजी कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदाची सूत्रे स्वीकारली. त्यांनी दोन वर्षांच्या

### रस्ते अपघातात गमावले प्राण, पत्नीचाही मृत्यू

कार्यकाळात विद्यापीठाच्या विकासासाठी आतापर्यंत ७० कोटी रुपये अनुदान तसेच संशोधन प्रकल्प व विविध कार्यशाळा, सेमिनार, परिषदांकरिता अनुदान प्राप्त करून दिले. त्यांच्या कार्यकाळात वारंगा आंतरराष्ट्रीय परिसराच्या डॉ. हेडगेवार शैक्षणिक भवनाचे उद्घाटन नुकतेच झाले होते. राज्यपाल सी. पी. राधाकृष्णन, मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस, केंद्रीय मंत्री नितीन गडकरी, पालकमंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांच्यासह अन्य मान्यवरांनी प्रा. त्रिपाठी यांच्या निधनाबद्दल शोक व्यक्त केला आहे.

### वाराणसीत अंत्यसंस्कार

प्रा. हरेराम त्रिपाठी आणि त्यांच्या पत्नी बदामी त्रिपाठी यांच्यावर वाराणसी येथील हरिश्चंद्र घाट येथे रविवारी अंत्यसंस्कार करण्यात आले. त्यांचे पुत्र माधवगोपाल आणि विनयगोपाल यांनी अंत्यसंस्कार केले. त्यांच्या पश्चात तीन मुले, तीन मुली, जावई, सुना आणि मोठा आप्तपरिवार आहे. यावेळी त्यांचे आप्तस्वकीय तसेच संस्कृत क्षेत्रातील अनेक मान्यवर उपस्थित होते. कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे प्रतिनिधी मंडळदेखील अंत्यसंस्काराला उपस्थित होते. त्यांच्या निधनाबद्दल संस्कृत क्षेत्रात शोक व्यक्त करण्यात येत आहे. डॉ. पंकज चांदे, डॉ. उमा वैद्य, डॉ. श्रीनिवास वरखेडी यांच्यानंतर प्रा. हरेराम त्रिपाठी हे कविकुलगुरू कालिदास विद्यापीठाचे चौथे पूर्णवेळ कुलगुरू होते. शुक्रवारीच त्यांनी विद्यापीठातील सहा प्राध्यापकांना पदोन्नतीचे पत्र दिले होते.

तरुण भारत

Apla Nagpur | 2025-08-26 | Page- 5

epaper.tarunbharat.net

## कालिदास संस्कृत विद्यापीठाची कुलगुरू त्रिपाठींना श्रद्धांजली

**नागपूर :** कवि कुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी त्यांच्या पत्नी बदामी, वाहन चालक वैभव मिश्रा यांना कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठार्फे श्रद्धांजली अर्पण करण्यात आली. कुलसचिव डॉ. देवानंद शुक्ल यांच्या अध्यक्षतेखाली आयोजित शोकसभेत त्यांच्यासह ललिता चंद्रात्रे, कृष्णकुमार पांडेय, कविता होले, कलापिनी अगस्ती, हरेकृष्ण अगस्ती, संवैधानिक अधिकारी डॉ. कीर्ती सदार, डॉ. दीपक कापडे, डॉ. केशव मोहरीर, विजयेंद्र पांडे आदींनी शोक संवेदना व्यक्त केल्या. प्रो. त्रिपाठी यांच्यासारखे संस्कृत विद्वान अकाली निघून जाणे ही संस्कृत क्षेत्राची अपरिमित हानी आहे. वारंगा परिसर आंतरराष्ट्रीय शैक्षणिक परिसर करण्याचे त्यांचे स्वप्न पूर्ण करणे हीच त्यांना खरी श्रद्धांजली ठरेल, अशीच भावना सर्वांची होती. डॉ. रेणुका बोकारे यांनी विविध मान्यवरांनी पाठवलेल्या शोकसंदेशाचे वाचन केले. ■

Powered by Bharati Web

# Shoksandesh from Dignitaries across the India

**Nitin Gadkari**
@nitin_gadkari

कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के कुलपति आचार्य प्रो. हरेराम त्रिपाठी जी के आकस्मिक निधन का समाचार अत्यंत दुर्भाग्यपूर्ण और दुःखद है। उन्हें मेरी भावभीनी श्रद्धांजलि। संस्कृत भाषा के संशोधन, विकास, प्रचार एवं प्रसार कार्य में आचार्य त्रिपाठी जी का महत्वपूर्ण योगदान रहा है। ईश्वर दिवंगत आत्मा को शांति प्रदान करें और परिजनों को संबल दे।
ॐ शांति

**Devendra Fadnavis** @Dev_... · 43m

नागपुरातील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे कुलगुरु प्रा. हरेराम त्रिपाठीजी आणि त्यांच्या सहचारिणी यांचा आज पहाटे उत्तरप्रदेशात एका दुर्दैवी अपघातात मृत्यू झाल्याची घटना ऐकून अतिशय वाईट वाटले.
केवळ कुलगुरू नाही, तर भारतीय दर्शन आणि न्यायशास्त्रातील विद्वान म्हणून त्यांचे Show more

**MYogiAdityanath**
2h •

सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी के पूर्व कुलपति प्रो. हरेराम त्रिपाठी जी एवं उनकी धर्मपत्नी का सड़क दुर्घटना में निधन अत्यंत दुःखद है। विनम्र श्रद्धांजलि!

मेरी संवेदनाएं शोक संतप्त परिजनों के साथ हैं।

संस्कृत शिक्षा के क्षेत्र में अपने योगदान के लिए वे स्मरण किए जाएंगे।

प्रभु श्री राम से प्रार्थना है कि दिवंगत आत्माओं को सद्गति एवं शोकाकुल परिजनों को यह अथाह दुःख सहन करने की शक्ति प्रदान करें।

ॐ शांति!

**Vice Chancellor, Dec...** 11:13 am
to registrar, me, Sanskrit

To the Registrar, Faculty, and Staff,
Kavi Kulaguru Kalidas Sanskrit University,
Ramtek

It is with profound sorrow that I learned of the untimely demise of Hon'ble Vice Chancellor, Prof. Hare Ram Tripathi, and his wife, Mrs. Tripathi, in a tragic road accident. As a renowned scholar of Sanskrit Shastras, Prof. Tripathi was an exemplary teacher, dedicated researcher, and dynamic administrator.

Having had the privilege of working with him on various committees and informal gatherings, I was deeply impressed by his quiet yet balanced and affectionate personality. His sudden passing away is a significant loss to the academic community.

I extend my heartfelt condolences to his family and loved ones. May his soul rest in eternal peace.

--
Prof. Prasad Joshi
Vice-Chancellor (A.)
Deccan College
Post-Graduate and Research Institute
(Deemed to be University)
Pune - 411 006

Ph.: 020-2651 3203 (O)
Mobile: 7498397113 (O), 9371056019 (P)

Reply | Reply all | Forward

प्रो. श्रीनिवास: वरखेडी
कुलपति:
Prof. Shrinivasa Varakhedi
Vice-Chancellor

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालय:
संसद: अधिनियमेन स्थापित:
Central Sanskrit University
Established by an Act of Parliament

दिनाङ्क: – 23.08.2025

**श्रद्धाञ्जलि**

आपके पिताजी, कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक के वर्तमान कुलपति तथा सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी के पूर्व कुलपति **प्रो. हरेराम त्रिपाठी** जी एवं उनकी धर्मपत्नी श्रीमती बदामी देवी जी के आकस्मिक सड़क दुर्घटना में निधन का अत्यन्त मर्मस्पर्शी एवं दुखद समाचार प्राप्त हुआ है, जिससे सम्पूर्ण विद्वत् जगत् शोकसंतप्त है।

प्रो. त्रिपाठी जी संस्कृत शिक्षा और दर्शन के क्षेत्र में एक विशिष्ट नाम थे। उनका अध्ययन सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी में सम्पन्न हुआ। तदुपरांत श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विद्यापीठ, नई दिल्ली में सर्वदर्शन विभाग के वरिष्ठ आचार्य के रूप में कार्यरत रहे। उन्होंने सम्पूर्णानन्द संस्कृत विश्वविद्यालय, वाराणसी के कुलपति के रूप में प्रतिष्ठित सेवाएँ प्रदान कीं एवं अधुना कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय, रामटेक में शिक्षा जगत् की सेवा कर रहे थे। इनके अतिरिक्त प्रो. त्रिपाठी वे भारतीय दार्शनिक अनुसंधान परिषद (ICPR) जैसे प्रतिष्ठित संस्थान में भी अपनी महत्त्वपूर्ण सेवाएँ दीं।

प्रो. त्रिपाठी ने 30 से अधिक ग्रंथों का संपादन एवं लेखन किया एवं अनेक छात्रों एवं शोधछात्रों का मार्गदर्शन किया। उन्हें विशिष्ट पुरस्कार, पाणिनि सम्मान जैसे अनेक सम्मानों से सम्मानित किया गया। वो सदा ही छात्र वत्सल एवं विद्वत् जगत् प्रिय रहे थे।

प्रो. त्रिपाठी ने केन्द्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय की कार्यपरिषद् एवं अन्य विभिन्न समिति के सदस्य के रूप में भी सहयोग प्रदान किया। हम व्यक्तिगत रूप से भी आपस में जुड़े हुए थे एवं संस्कृत शिक्षा के संवर्धन और भारतीय ज्ञानपरम्परा के पुनरुत्थान के लिए आपसी सहयोग के लिए संकल्पित थे।

उनका आकस्मिक निधन न केवल उनके परिवार एवं स्नेही जनों के लिए अपितु सम्पूर्ण संस्कृत-जगत् के लिए **अपूरणीय क्षति** है। मैं ईश्वर से प्रार्थना करता हूँ कि दिवंगत आत्माओं को चिरशांति प्रदान करें। इस कठिन समय में मैं व्यक्तिगत रूप से एवं मेरी संवेदनाएं आप सभी शोककुल परिवार के साथ हैं। ईश्वर आप सभी को एवं उनके अनुयायियों को यह असह्य दुःख सहने की शक्ति दे।

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः।

(प्रो श्रीनिवास वरखेड़ी)
कुलपति

प्रति,
श्री राज गोपाल त्रिपाठी
05/07 स्टाफ क्वार्टर्स,
श्री लाल बहादुर राष्ट्रीय संस्कृत विद्यविद्यालय,
कटवारिया सराय, नई दिल्ली - 110016

56-57, संस्थानिक क्षेत्र, जनकपुरी, नई दिल्ली - 110058 (भारत)
56-57, Institutional Area, Janakpuri, New Delhi-110058 (INDIA)
(O) 011-28523949 www.sanskrit.nic.in
vc@sanskrit.ac.in / vicechancellor@csu.co.in

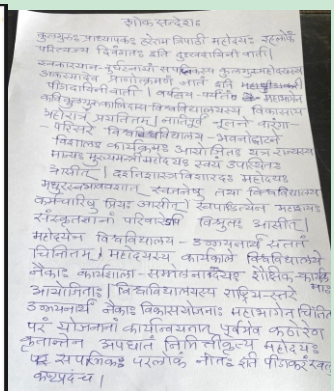

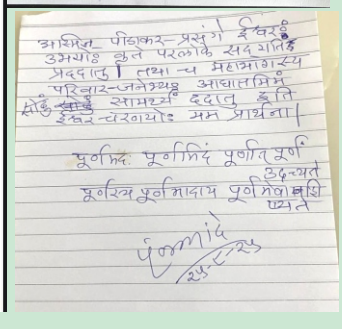

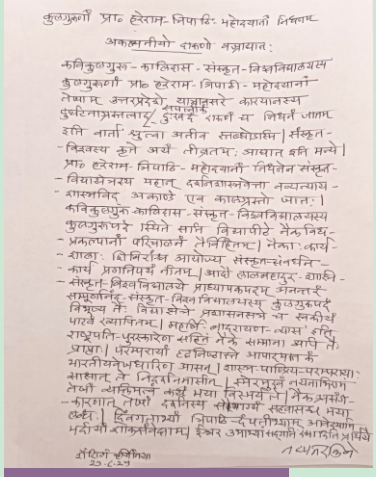

यह समाचार अत्यंत दुःखद है। प्रा. हरे राम त्रिपाठी जी का दुर्घटना में निधन हो गया यह जानकर अतीव आघात हुआ। मन विह्वल हो उठा। प्रा. हरे राम त्रिपाठी मूर्धन्य विद्वान थे, जिनके निधन से संस्कृत साहित्य, न्यायशास्त्र और भारतीय दर्शन के क्षेत्र के लिए एक अपूरणीय क्षति हो गई। हृदय की गहराई से मेरी संवेदना व्यक्त करता हूँ। दिवंगत आत्मा को परमपिता परमात्मा सद्गति प्रदान करे। ॐ शांतिः॥
दत्तात्रेय होसबाले
मा. सरकार्यवाहः, राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघः

# LITU VC Vaidya gets addl charge of KKSU

Sarfaraz.Ahmed
@timesofindia.com

**Nagpur:** The vice-chancellor of Laxminarayan Innovation Technological University (LITU), Nagpur, **Atul Vaidya,** was on Wednesday given additional charge as acting vice-chancellor of Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek.

The post had fallen vacant after previous vice-chancellor Prof Hareram Tripathi, and his wife died in a road accident in UP last month.

Vaidya, a distinguished academician and administrator, retired as director of National Environmental Engineering Research Institute before assuming charge as LITU VC.

He holds master's degree in chemical engineering and PhD from IIT Mumbai. With over 34 years of extensive research experience, he has contributed significantly to the fields of environment and waste management.

नवराष्ट्र
www.navarashtra.com

## कुलगुरु प्रा. त्रिपाठी यांच्या रिक्तपदी नियुक्ती
# संस्कृत विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदी डॉ. वैद्य

**रामटेक,** तालुका प्रतिनिधी. लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ, नागपूरचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांची रामटेक येथील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती करण्यात आली. या नियुक्तीचा आदेश राजभवनातून जारी करण्यात आला. डॉ. वैद्य हे नीरीचे संचालक म्हणून निवृत्त झाले, त्यानंतर त्यांनी लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदाचा कार्यभार स्वीकारला.

डॉ. वैद्य यांनी केमिकल इंजिनिअरींगमध्ये पदव्युत्तर पदवी आणि भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, मुंबई येथून पीएच डी. प्राप्त केली आहे. त्यांना ३४ वर्षांचा संशोधन अनुभव असून, पर्यावरण, कचरा व्यवस्थापन अशा विषयांमध्ये त्यांनी संशोधन केले आहे. राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील पर्यावरण क्षेत्रासाठी त्यांनी उल्लेखनीय योगदान दिले आहे. पर्यावरण क्षेत्राशी संबंधित 200 हून अधिक प्रकल्प त्यांनी पूर्ण केले आहेत. 80 हून अधिक संशोधन लेख विविध राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील जर्नलमध्ये

Contd on page 2

TheHitavada
Nagpur City Line | 2025-09-04 | Page-1
ehitavada.com

COLUMN

## Dr Atul Vaidya is Acting V-C of KKSU

■ Staff Reporter

DR ATUL Vaidya, the Vice-Chancellor (V-C) of Laxminarayan Innovation Technological University (LITU) has been asked to work as Acting V-C of Kavi Kulguru Kalidas Sanskrit University (KKSU), Ramtek. Chancellor C P Radhakrishnan has made this appointment.

Dr Vaidya, who after his tenure at National Environmental Engineering Research Institute as Director, joined as Vice-Chancellor of LITU. He holds a postgraduate degree in Chemical Engineering and a PhD from the Indian Institute of Technology, Mumbai. With 34 years of research experience, he has worked on topics such as environment and waste management. Teaching, research, and administration are his expertise.

Contd on page 2

सकाळ

## डॉ. अतुल वैद्य कालिदास विद्यापीठाचे प्रभारी कुलगुरु

डॉ. अतुल वैद्य

**रामटेक :** लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ, नागपूरचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांची कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती करण्यात आली. या नियुक्तीचा आदेश राजभवनकडून जारी करण्यात आला. डॉ. वैद्य हे नीरीचे संचालक म्हणून निवृत्त झाले आणि त्यानंतर त्यांनी लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदाचा कार्यभार स्वीकारला.

डॉ. वैद्य यांनी केमिकल इंजिनिअरींग मध्ये पदव्युत्तर पदवी आणि भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, मुंबई येथून पीएच डी. प्राप्त केली आहे. त्यांना ३४ वर्षांचा संशोधन अनुभव असून, पर्यावरण, कचरा व्यवस्थापन अशा विषयांमध्ये त्यांनी संशोधन केले आहे. अध्यापन, संशोधन आणि प्रशासन या तीनही आघाडयांवर त्यांचे कर्तृत्व प्रख्यात आहे. नीरी चे संचालक म्हणून त्यांचा कार्यकाळ विशेष दखलपात्र ठरला आहे. यावेळी विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव सर्व अधिष्ठाता व संवैधानिक अधिकारी व कर्मयोगी यांनी कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांचे अभिनंदन व नियुक्तीचे स्वागत केले आहे.

Orange City M
Sep 04, 2025
Powered by: Na...

## डॉ. वैद्य संस्कृत विवि के प्रभारी वीसी

**नागपुर.** लक्ष्मीनारायण नवप्रवर्तन प्रौद्योगिकी विश्वविद्यालय के उपकुलपति डॉ. अतुल वैद्य को कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के उपकुलपति का कार्यभार सौंपा गया है. पिछले दिनों संस्कृत विवि के उपकुलपति प्रो. हरेराम त्रिपाठी का सड़क दुर्घटना में निधन हो गया था. इस संबंध में राज्यपाल सीपी राधाकृष्णन ने आदेश जारी करते हुए स्पष्ट किया कि डॉ. वैद्य कार्यवाहक उपकुलपति के रूप में कार्य करेंगे. इस दौरान वे राष्ट्रीय शिक्षा नीति-2020 के कार्यान्वयन हेतु आवश्यक किसी भी कार्यवाही को छोड़कर कोई भी नई नियुक्ति या नए निर्माण कार्य आदि सहित कोई भी नीतिगत निर्णय नहीं लेंगे.

Nagpur Plus Edition
Sep 04, 2025 Page No. 6
Powered by: navbharatlive.com

Nagpur, Nagpur-Today
04/09/2025 Page No. 4

महासागर

## डॉ. अतुल वैद्य यांची कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालाच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती

■ महासागर प्रतिनिधी,

**रामटेक, दि. ३ :**

लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ, नागपूरचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांची कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे. या नियुक्तीचा आदेश राजभवन कडून जारी करण्यात आला. डॉ. वैद्य हे नीरी चे संचालक म्हणून निवृत्त झाले आणि त्यानंतर त्यांनी लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदाचा कार्यभार स्वीकारला. डॉ. वैद्य यांनी केमिकल इंजिनिअरींग मध्ये पदव्युत्तर पदवी आणि भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, मुंबई येथून पीएचड डी. प्राप्त केली आहे. त्यांना ३४ वर्षांचा संशोधन अनुभव असून, पर्यावरण, कचरा व्यवस्थापन अशा विषयांमध्ये त्यांनी संशोधन केले आहे. अध्यापन, संशोधन आणि प्रशासन या तीनही आघाडयांवर त्यांचे कर्तृत्व प्रख्यात आहे. नीरी चे संचालक म्हणून त्यांचा कार्यकाळ विशेष दखलपात्र ठरला आहे. अत्यंत साधे, निगर्वी, कामसू, प्रशासन कौशल्य असलेले आणि शैक्षणिक संस्थांच्या जडणघडणीचा विकासाचा ध्यास घेवून त्यासाठी दूरदृष्टी ठेवून योजना कार्यान्वित करण्यासाठी ते प्रसिद्ध आहेत. राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील पर्यावरण क्षेत्रासाठी त्यांनी उल्लेखनीय योगदान दिले आहे. पर्यावरण क्षेत्राशी संबंधित २०० हून अधिक प्रकल्प त्यांनी पूर्ण केले आहेत. ८० हून अधिक संशोधन लेख विविध राष्ट्रीय आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील जर्नल मध्ये प्रकाशित झाले आहे. १२ विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली पीएचड.डी प्राप्त केली आहे. यावेळी विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव सर्व अधिष्ठाता व संवैधानिक अधिकारी व कर्मयोगी यांनी कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांचे अभिनंदन व नियुक्तीचे स्वागत केले आहे.

04 Sep 2025 - Page 10 | epaper.dainikmahasagar.in
Powered by | softisky.com

## डॉ. अतुल वैद्यांकडे 'संस्कृत'चा प्रभार

**नागपूर :** लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ, नागपूरचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांची कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे. प्रा. हरेराम त्रिपाठी यांच्या अपघाती निधनानंतर हे पद रिक्त झाले होते. या पदावर नवीन कुलगुरूची नियुक्ती होईपर्यंत डॉ. वैद्य यांच्याकडे ही जबाबदारी देण्यात आली आहे. डॉ. वैद्य हे नीरीचे संचालक म्हणून निवृत्त झाले आणि त्यानंतर त्यांनी लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदाचा कार्यभार स्वीकारला. डॉ. वैद्य यांनी केमिकल इंजिनीअरिंगमध्ये पदव्युत्तर पदवी आणि आयआयटी, मुंबई येथून पीएचडी केली आहे. माजी कुलगुरू प्रा. त्रिपाठी यांचा काही दिवसांपूर्वी रस्ते अपघातात मृत्यू झाला होता.

## डॉ. अतुल वैद्य संस्कृत विश्वविद्यालय के प्रभारी कुलगुरु नियुक्त

**भास्कर संवाददाता | नागपुर.** लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ, नागपुर के कुलगुरु डॉ. अतुल वैद्य को कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय के प्रभारी कुलगुरू पद पर नियुक्त किया गया है। नियुक्ति का आदेश राजभवन द्वारा जारी किया गया। डॉ. वैद्य नीरी के निदेशक पद से सेवानिवृत्त हुए और उसके बाद उन्होंने लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ के कुलगुरु का कार्यभार संभाला।

**34 वर्षों का शोध अनुभव :** डॉ. वैद्य ने भारतीय प्रौद्योगिकी संस्थान, मुंबई से केमिकल इंजीनियरिंग में स्नातकोत्तर और पीएचडी की उपाधि प्राप्त की है। उनके पास 34 वर्षों का शोध अनुभव है और उन्होंने पर्यावरण एवं वेस्ट मैनेजमेंट जैसे विषयों पर संशोधन किया है। शिक्षा, अनुसंधान और प्रशासन -तीनों पर उनकी उपलब्धियां प्रख्यात हैं। नीरी

के निदेशक के रूप में उनका कार्यकाल विशेष रूप से उल्लेखनीय रहा है। उन्होंने राष्ट्रीय और अंतर्राष्ट्रीय स्तर पर पर्यावरण क्षेत्र में उल्लेखनीय योगदान दिया है। उन्होंने पर्यावरण क्षेत्र से संबंधित 200 से अधिक परियोजनाए पूरी की हैं। विभिन्न राष्ट्रीय एवं अंतर्राष्ट्रीय पत्रिकाओं में 80 से अधिक शोध आलेख प्रकाशित हो चुके हैं। उनके मार्गदर्शन में 12 छात्रों ने पीएचडी. की उपाधि प्राप्त की है। विश्वविद्यालय के कुलसचिव, सभी संकायाध्यक्षों एवं संवैधानिक पदाधिकारियों ने डॉ. अतुल वैद्य की नियुक्ति पर बधाई एवं स्वागत किया है।

दैनिक भास्कर
Thu, 04 September 2025
https://epaper.bhaskarh

लोकमत

## डॉ. अतुल वैद्य संस्कृत विद्यापीठाचे प्रभारी कुलगुरू

लोकमत न्यूज नेटवर्क

**रामटेक :** लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांची रामटेक येथील कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या प्रभारी कुलगुरूपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.

याबाबतचा आदेश कुलपती कार्यालयाकडून जारी करण्यात आला आहे. डॉ. वैद्य हे 'नीरी'चे संचालक म्हणून निवृत्त झाले आणि त्यानंतर त्यांनी लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरूपदाचा कार्यभार स्वीकारला.

कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विद्यापीठाचे विद्यमान कुलगुरू प्रो. हरेराम त्रिपाठी यांचा २३ ऑगस्टला उत्तर प्रदेशात कार अपघातात मृत्यू झाला. त्यामुळे हे पद रिक्त होते.

Hello Nagpur Gramin
Page No. 6 Sep 04, 2025
Powered by: erelego.com

तरुण भारत
Nagpur Pages | 2025-09-04 | Page-1
epaper.tarunbharat.net

महत्त्वाचे

### डॉ. अतुल वैद्य संस्कृत विश्वविद्यालय प्रभारी कुलगुरुपदी

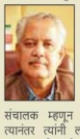

**नागपूर :** लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठ, नागपूरचे कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांची कविकुलगुरू कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालयाच्या प्रभारी कुलगुरुपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे. या नियुक्तीचा आदेश जारी करण्यात आला.

डॉ. वैद्य हे नीरीचे संचालक म्हणून निवृत्त झाले आणि त्यानंतर त्यांनी लक्ष्मीनारायण अभिनव तंत्रज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरुपदाचा कार्यभार स्वीकारला. डॉ. वैद्य यांनी केमिकल इंजिनीअरिंगमध्ये पदव्युत्तर पदवी आणि भारतीय तंत्रज्ञान संस्था, मुंबई येथून पीएच.? डी. प्राप्त केली आहे. त्यांना ३४ वर्षांचा संशोधनाचा अनुभव असून, पर्यावरण, कचरा व्यवस्थापन अशा विषयांमध्ये त्यांनी महत्त्वपूर्ण संशोधन केले आहे. अध्यापन, संशोधन आणि प्रशासन या तीनही आघाडयांवरील त्यांचे कर्तृत्व प्रख्यात आहे. नीरीचे संचालक म्हणून त्यांचा कार्यकाळ विशेष दखलपात्र राहिला आहे. पर्यावरण क्षेत्रात राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरावर त्यांनी उल्लेखनीय योगदान दिले आहे. पर्यावरण क्षेत्राशी संबंधित २०० हून अधिक प्रकल्प त्यांनी पूर्ण केले आहेत. त्यांचे ८० हून अधिक संशोधनपर लेख विविध राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील जर्नल्समध्ये प्रकाशित झाले आहेत. १२ विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या मार्गदर्शनाखाली पी. एच. प्राप्त केली आहे. विश्वविद्यालयाचे कुलसचिव, सर्व अधिष्ठाता, संवैधानिक अधिकारी, कर्मयोगी यांनी कुलगुरू डॉ. अतुल वैद्य यांचे अभिनंदन करीत त्यांच्या नियुक्तीचे स्वागत केले आहे.

# कालिदास-शलाका

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः
कालिदास-शलाका
संस्कृत नाट्यतेजिका, दिग्दर्शिका डॉ. सौ. रेणुका पाटील - कंदीकर
Education - M.A. Ph.D. (Darshanshastra from KKSU), NET
Assistant Professor, Dept of Bharatiya Darshan, KKSU
Sanskrit Activist, Editor, Sanskrit Playwriter & Director
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः
कालिदास-शलाका
संस्कृत-संस्थाप्रिया डॉ. प्रचिती दंडीर-मंथा
Linguistic Consultant, Sound Artist, Music Arranger, Freelancer, Keertankar
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः
कालिदास-शलाका
आंतरराष्ट्रीय योगपटू धनश्री लेकुरवाडे-वडसे
Education B.M.A. (Yogashastra from KKSU), M.Sc. (Mathematics), B.P.Ed.
World & Asian Yoga Champion, International Yoga Trainer
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः।
कालिदास-शलाका
आयुर्वेदतज्ज्ञ डॉ. प्रगती गाडगे-वाघमारे
B.A.M.S., MD (Ayurveda) M.A. Ph.D. (Sanskrit Sahitya)
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

संस्कृत बालनाट्य स्पर्धा
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः
कालिदास-शलाका
प्राचार्या डॉ. सौ. केतकी तेलंग-सिरास
Education & M.A. (Sahitya) M.Ed. Ph.D. (KKSU)
Founder Director & Principal, Tip Top Convent, Nagpur
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः।
कालिदास-शलाका
ह भ प सौ. मृण्मयी भाटवडेकर-कुलकर्णी
राष्ट्रीय-कीर्तनकर्ती (पूर्वछात्रा)
एम ए कीर्तनशास्त्र (2008), (Ph.D. ongoing from KKSU)
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः ।
कालिदास-शलाका
ज्योतिष तथा वास्तुतज्ज्ञ डॉ.अंबालिका सेठिया
Education - M.A., Ph.D. (Jyotisha from KKSU)
Assistant Professor, Dept. of Vedang Jyotisha, KKSU

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः
कालिदास-शलाका
कीर्तनसम्राज्ञी, प्रवचनकार डॉ. सौ. अवनिका देशमुख-टोळे
Education - M. A. (Vyakarana, KKSU), Ph.D.
Visiting Faculty, Keertanshastra Dept., Mumbai University
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः।
कालिदास-शलाका
पत्रकार भारती अजे-सहसबुद्धे
M. A. Sanskrit (Vyakarana, KKSU), M.A. (English) & B.M.C.
Channel Input Editor (ABP Majha)
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः।
कालिदास-शलाका
शास्त्रीय गायिका डॉ. चैतन्नि देव-अय्यर
M.A. Ph.D. (Sanskrit [Literature]
M.F.A., M.A. (Music) , Sangeet Alankar (Katthak)
Director, Swarakamal Music Academy
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

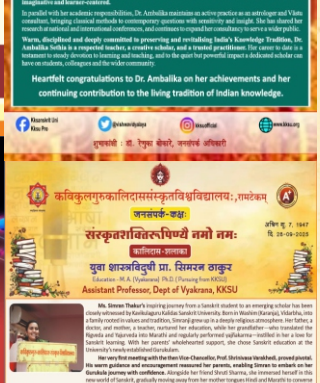
कविकुलगुरुकालिदाससंस्कृतविश्वविद्यालयः, रामटेकम्
जनसंपर्क-कक्षः
संस्कृतशक्तिरूपिण्यै नमो नमः
कालिदास-शलाका
युवा शास्त्रतेजस्विनी प्रा. सिमरन ठाकुर
Education - M.A (Vyakarana) Ph.D. (Pursuing from KKSU)
Assistant Professor, Dept of Vyakrana, KKSU
शुभाकांक्षी : डॉ. रेणुका बोकारे, जनसंपर्क अधिकारी

कविकुलगुरु-कालिदास-संस्कृत-विश्वविद्यालयः, रामटेकम्

वैदर्भी

# VAIDARBHEE

**Annual Subscription Rs. 1000/-**

## कालिदास समग्र वाङ्मय प्रकाशनमाला

पूर्ण संचाची किंमत
रू. २५००/-
वैयक्तिक संच सवलत - २०%
संस्थेकरिता - ३०%

- रघुवंशमहाकाव्यम्
- कुमारसम्भवमहाकाव्यम्
- मेघदूतम् व ऋतुसंहारम्
- अभिज्ञानशाकुन्तलम्
- विक्रमोर्वशीयम्
- मालविकाग्निमित्रम्
- मेघदूतांतील रामगिरि अर्थात् रामटेक

**प्रकाशक – कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विश्वविद्यालय**

## जनसामान्यांना आकर्षित करणारी कथानके

Chief Editor
**Dr. Atul Vaidya**
Hon'ble Vice Chancellor (Off.)

Editor
**Dr. Renuka Bokare**
Public Relations Officer
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek

Advisory Committee
**Prof. Lalita Chandratre, Prof. K.K. Pandey,**
**Prof. Kavita Holey, Prof. Kalapini Agasti**
**Prof. Harekrishna Agasti**

Published by
**Dr. Devanand Shukl,**
Registrar
Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University,Ramtek

Designed by - **Umesh Patil,** KKSU, Ramtek

Kavikulguru Kalidas Sanskrit University, Administrative Building, Ramtek, Mouda Road, Ramtek (Dist. Nagpur), Maharashtra. Ph.: 07114-255549
website-www.kksanskrituni.digitaluniversity.ac E-mail: registrar@kksu.org

Kksupro @vishwavidalaya kksuofficial www.kksu.org